

Nr 8.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under åttonde huvudtiteln, avseende anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Ecklesiastikdepartementet.

1:o) **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln framställda förslag (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1947), vilket innebär en anslagshöjning med 178 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledas av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	»	323 400
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	224 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	33 000

Summa kronor 609 000;

c) till *Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 609 000 kronor.

2:o) **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), vilket innebär en anslagshöjning med 8 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 68 200 kronor.

Arkiv, bibliotek och museer.

3:o) **Riksarkivet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 4—11), vilket innebär en anslagshöjning med 135 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledas av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 248 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 190 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 26 200
	<hr/>
	Summa kronor 465 000;

c) till *Riksarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

4:o) **Riksarkivet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 12—15), vilket innebär en anslagshöjning med 3 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 80 500 kronor.

5:o) **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 15), vilket innebär en anslagshöjning med 6 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

6:o) **Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 16), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

7:o) **Landsarkiven m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 16—24), vilket innebär en anslagshöjning med 167 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 186 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal »	173 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 21 600
Summa kronor 381 400;	

b) till *Landsarkiven m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 381 400 kronor.

8:o) **Landsarkiven m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 24 och 25), vilket innebär en anslagshöjning med 1 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 61 300 kronor.

9:o) **Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 25), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 kronor.

10:o) **Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 25 och 26), vilket innebär en anslagsminskning med 27 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 200 kronor.

11:o) **Kungl. biblioteket: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 26—33), vilket innebär en anslagshöjning med 143 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, i personalförteckningen för kungl. biblioteket vidtaga de ändringar, som förordas av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 231 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal »	218 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 27 000
Summa kronor 477 700;	

c) till *Kungl. biblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 477 700 kronor.

12:o) **Kungl. biblioteket: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 34), vilket innebär en anslagshöjning med 3 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 78 300 kronor.

13:o) **Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning. Kungl. biblioteket: Anskaffande av viss utländsk litteratur.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 34—36) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1947/48 anvisa dels till Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning ett reservationsanslag av 110 000 kronor, dels ock till Kungl. biblioteket: Anskaffande av viss utländsk litteratur ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 134) och den andra inom andra kammaren av herr *Håstad* (II: 209), i vilka hemställts, att under anslaget till bokinköp och bokbindning måtte anvisas 130 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär oförändrad medelsanvisning under anslaget till bokinköp och bokbindning samt uppförande av ett engångsanslag till anskaffande av viss utländsk litteratur.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att *riksbibliotekarien* för sin del hemställt, att det förstnämnda anslaget med hänsyn till prisstegringen sedan budgetåret 1939/40, då anslaget varit uppfört med samma belopp som för innevarande budgetår, måtte höjas med 20 000 kronor till 130 000 kronor, men att *departementschefen* — under erinran att anslaget från och med innevarande budgetår återförts till förkrignsnivån — icke ansett sig kunna tillstyrka någon ytterligare höjning av anslaget för nästa budgetår.

I *motionerna I: 134 och II: 209* har erinrats, att departementschefen med hänsyn till den under de senare åren inträffade stegringen av såväl bokpriser som bindingspriser förordat höjning av anslagen till bokinköp och bokbindning vid universitetsbiblioteken med 11 500 kronor för Uppsala och 13 000 kronor för Lund. Enligt motionärernas mening syntes samma skäl föreligga att för kungl. biblioteket godtaga den av riksbibliotekarien begärda höjningen av anslaget till bokinköp och bokbindning.

Med anledning av det i *motionerna I: 134 och II: 209* framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att det synes önskvärt, att kungl. biblioteket i likhet med universitetsbiblioteken erhåller en ökning av sina medel till bokinköp och bokbindning. Att departementschefen nu förordat en ökning av universitetsbibliotekens ifrågavarande anslagsmedel torde emellertid — förutom av de skäl departementschefen anfört — vara föranlett av den upprustning av universitetsorganisationen, som påbörjades genom beslut vid 1946 års riksdag och varom ytterligare förslag torde vara att förvänta till innevarande års riksdag, vilken upprustning medför, att ökade krav komma att ställas på universitetsbiblioteken. Utskottet är för närvarande icke berett att tillstyrka en höjning av kungl. bibliotekets anslag till bokinköp och bokbindning. Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag om ifrågavarande anslags uppförande med ett belopp av 110 000 kronor och avstyrker bifall till det motionsvis framställda yrkandet.

Till anskaffande av viss utländsk litteratur vid kungl. biblioteket torde i enlighet med vad departementschefen förordat böra anvisas ett särskilt anslag av 20 000 kronor.

Utskottet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 134 och II: 209*, för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* ett reservationsanslag av 110 000 kronor;

b) till *Kungl. biblioteket: Anskaffande av viss utländsk litteratur* ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

14:o) **Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 36), vilket innebär en anslagshöjning med 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 kronor.

15:o) **Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 36 och 37), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

16:o) **Bidrag till pedagogiska biblioteket.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, s. 37—40) föreslagit riksdagen att såsom Bidrag till pedagogiska biblioteket för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 29 400 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Elmgren m. fl.* (I: 135) och den andra inom andra kammaren av herr *Håstad m. fl.* (II: 208), i vilka hemställts, att riksdagen måtte såsom bidrag till pedagogiska biblioteket för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 34 700 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning med 24 700 kronor, grundar sig i huvudsak på dels en av *skolöverstyrelsen* gjord framställning om anvisande av 2 000 kronor till bokinköp, främst litteratur av förskolepsykologisk och förskolepedagogisk art, dels ock en inom *1946 års skolkommissions kursplanedelegation* upprättad promemoria, vari föreslagits, att pedagogiska biblioteket skulle för budgetåret 1947/48 tilldelas ett statsbidrag av 58 000 kronor, varav 43 000 kronor i form av ett engångsbidrag för inköp och bindning av företrädesvis utländsk pedagogisk litteratur. I övrigt sammanhänger den föreslagna ökningen av statsbidraget i huvudsak med en höjning av bibliotekariens arvode till 8 000 kronor och anställande av ett biblioteksbiträde med ett arvode av 3 300 kronor. Bibliotekariens tjänstgöring har därvid föreslagits utökad till 36 veckotimmar. Detta samt anställande av ett biblioteksbiträde ha motiverats dels med det planerade litteraturinköpet och dels med ifrågasatt utsträckning av bibliotekets öppethållande från för närvarande tre dagar i veckan mellan klockan 11—15 till varje vardag under samma tid och därtill två dagar under kvällstid. Vidare ha beräknats ökade kostnader för vaktmästare, städning m. m.

Departementschefen har för egen del beträffande dessa förslag anfört följande.

Jag förordar, att biblioteket beredes möjlighet till ett ökat öppet-hållande. Till därav föranledda ytterligare kostnader för vaktmästare, städning, lyse och trycksaker m. m. torde böra beräknas 1 000 kronor. Vidare böra särskilda medel anvisas för inköp och bindning av pedagogisk litteratur. Kompletteringen av biblioteket synes emellertid böra ske successivt. Av begärda 2 000 kronor till förskolepsykologisk och förskolepedagogisk litteratur och 43 000 kronor till annan pedagogisk litteratur, främst utländsk dylik, är jag sålunda endast beredd att för nästa budgetår tillstyrka anvisande av 1 000 kronor respektive 20 000 kronor. Då den vidgade verksamheten föranleder ökat arbete för bibliotekarien, beräknar jag en höjning av det till denne utgående arvodet från nu 3 333 kronor till 6 000 kronor per år. Med anställande av ett biblioteksbiträde torde tills vidare kunna anstå. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör förevarande anslag höjas med $(1\ 000 + 1\ 000 + 20\ 000 + 2\ 667 =)$ 24 667 kronor eller i runt tal 24 700 kronor till $(4\ 700 + 24\ 700 =)$ 29 400 kronor.

I motionerna I: 135 och II: 208 anföres bland annat följande.

De arbetsuppgifter, som till följd av det ökade inköpsanslaget komma att åvila bibliotekarien, innebära i och för sig en arbetsböda, vilken torde överstiga en enda persons arbetsförmåga, och härtill kommer dessutom den planerade utökningen av tiden för bibliotekets öppethållande.

Därest Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende vinner riksdagens bifall, kommer detta att innebära en avsevärd försämring av anställningsförhållandena för bibliotekarien vid pedagogiska biblioteket i jämförelse med de villkor, som gällde då den nuvarande tjänstinnehavaren för nära 22 år sedan anställdes därstädes. Utöver sin långa tjänstetid vid pedagogiska biblioteket har denna bibliotekarie, som avlagt filosofisk ämbetsexamen, även sex tjänsteår med full tjänstgöring vid kungl. biblioteket, där hon, enligt vad som framhålls i det för henne utfärdade tjänstgöringsbetyget, skulle, »därest ej vissa föreskrivna kompetensvillkor (filosofie licentiatexamen) lagt hinder i vägen, hava erhållit anställning såsom amanuens vid biblioteket med utsikt att därstädes vinna befordran till mera ansvarsfulla poster».

Enligt vårt förmenande bör bibliotekarien vid pedagogiska biblioteket i stället för i propositionen avsedda 6 000 kronor tillerkännas ett mot de ökade arbetsuppgifterna bättre svarande arvode, förslagsvis 8 000 kronor, varjämte det växande arbetet med katalogisering och expedition nödvändiggör anställande av ett biblioteksbiträde, vars arvode i anslutning till skolkommissionens förslag bör beräknas till 3 300 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hade skolkommissionens kursplanedelegation vid framställandet av sitt förslag om höjning av bibliotekariens arvode till 8 000 kronor och anvisande av medel för anställande av ett biblioteksbiträde utgått ifrån att biblioteket skulle erhålla ett anslag av 43 000 kronor för inköp och bindning av pedagogisk litteratur. Departementschefen har däremot för sistnämnda ändamål tillstyrkt anvisande av 20 000 kronor samt för inköp av förskolepsykologisk och förskolepedagogisk litteratur 1 000 kronor mot av skolöverstyrelsen begärda 2 000 kronor. Med hänsyn härtill har utskottet funnit det av departementschefen för bibliotekarien föreslagna arvodet för närvarande väl avvägt.

Utskottet.

I anledning av vad i motionerna I: 135 och II: 208 anförts och hemställts vill utskottet framhålla, att utskottet för sin del blivit övertygat om att behov av ett biträde åt bibliotekarien kommer att föreligga med hänsyn till utvidgningen av verksamheten vid biblioteket. Arvodet åt ett sådant biblioteksbiträde synes i enlighet med skolkommissionens och motionärernas förslag böra bestämmas till 3 300 kronor. Utskottet förordar därför, att ifrågasvarande anslag höjes med nämnda belopp och alltså uppföres med (29 400 + 3 300 =) 32 700 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 135 och II: 208, såsom *Bidrag till pedagogiska biblioteket* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 32 700 kronor.

17:o) **Nationalmuseet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 40—51) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledas av vad departementschefen anført, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Nationalmuseet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 438 400 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 141 000 kronor, i huvudsak föranledd — förutom av den allmänna löne regleringen — av följande av departementschefen tillstyrkta personalförändringar:

- 1) uppflyttning av överintendentsbefattningen från lönegraden B 1 till lönegraden B 2;
- 2) inrättande av två nya amanuensbefattningar i lönegraden Ex 17;
- 3) inrättande av en befattning som fotograf i lönegraden Eo 17;
- 4) inrättande av två nya vaktmästartjänster, varav en i lönegraden A 5 och en i lönegraden Ex 5; samt
- 5) inrättande av en ny kontorsbiträdestjänst i lönegraden Eo 4.

Bland de framställningar från museichefen, som departementschefen icke ansett sig kunna förorda, märkes förslag om höjning av det särskilda arvodet åt värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass från 570 kronor till 720 kronor.

Museichefen har anført följande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 maj 1943 skall ur arvodesposten utgå gottgörelse åt innehavaren av befattningen såsom värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass, för honom utöver den vanliga tjänstgöringen åliggande göromål med belopp, motsvarande vad av honom erlägges till kronan för bostad, värme och lyse, dock högst 570 kronor för år. Denna gottgörelse fastställdes av 1939 års riksdag efter förslag av Kungl.

Maj:t, sedan ersättningen för den av ifrågavarande befattningshavare nyttjade bostaden jämte värme och lyse år 1938 av byggnadsstyrelsen fastställts till 570 kronor.

De extra göromål, vartill ifrågavarande gottgörelse hänför sig, sammanhänka med att innehavaren av befattningen som värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass även fullgör sysslan som vicevärd för nationalmuseibygnaden. De arbetsuppgifter, som härigenom åligga honom, motsvara dem, som i allmänhet åvila en vice värd.

Den 1 september sker ombyte av befattningshavare på ifrågavarande tjänst. I samband därmed har byggnadsstyrelsen, i anledning av under sommaren vidtagna reparationer i bostaden, beslutat höja ersättningen för densamma med 150 kronor.

Det säger sig självt, att funktionen som vice värd sedan 1939 i och med den väsentligt ökade verksamheten (nya tjänstemän, nya lokaler m. m.) vid museet måste ha blivit mer krävande. En ersättning härför med 720 kronor synes mig sålunda fullt skälig. Därtill kommer, att det måste framstå såsom mindre tilltalande, att den nye innehavaren av tjänsten skall erhålla sämre villkor än den förutvarande. Då han sökte och erhöll tjänsten hade han ingen anledning räkna därmed. Det bör framhållas, att vidtagna reparationer i bostaden, ehuru de varit förhållandevis betydande, knappast kunna betecknas såsom annat än normalt underhåll. Bostaden torde sålunda för den nye innehavaren näppeligen kunna anses representera någon större förmån än för den förre innehavaren.

Statskontoret har funnit den nuvarande ersättningen lämpligt avvägd.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Enligt beslut den 20 september 1946 har Kungl. Maj:t, efter framställning av museichefen, tillerkänt den nye innehavaren av befattningen som värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass, gottgörelse för honom utöver den ordinarie tjänstgöringen anförtrodda göromål med belopp, motsvarande vad av honom erlägges till kronan för bostad, värme och lyse, dock högst 570 kronor. Då den omständigheten, att ersättningen för bostaden numera höjts, icke i och för sig synes påkalla höjning även av maximibeloppet för ifrågavarande gottgörelse och då jag i likhet med statskontoret finner den nuvarande ersättningen lämpligt avvägd i förhållande till arbetsuppgifterna, kan jag icke biträda förslaget om höjning av ersättningsbeloppet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att innehavaren av befattningen som värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass intill den 1 september 1946 erlagt ersättning till kronan för bostad, värme och lyse med 570 kronor samt att byggnadsstyrelsen med anledning av under sommaren 1946 vidtagna reparationer i bostaden i samband med ombyte av befattningshavare på ifrågavarande tjänst från och med nämnda dag höjt ersättningen för bostaden med 150 kronor. Den tidigare innehavaren av tjänsten åtnjöt gottgörelse för honom utöver den ordinarie tjänsten anförtrodda göromål med 570 kronor eller samma belopp, som av honom erlades såsom ersättning för bostaden m. m. För den nye innehavaren har denna gottgörelse jämlikt Kungl. Maj:ts

Utskottet.

beslut den 20 september 1946 fastställts till likaledes 570 kronor, medan han i bostadsersättning har att erlægga 150 kronor mera än företrädaren. Med hänsyn till att den nuvarande tjänstinnehavaren, då han sökte befattningen, icke hade anledning räkna med att han skulle erhålla sämre anställningsvillkor än företrädaren, har utskottet funnit billighetsskäl tala för att ifrågasvara gottgörelse från och med nästa budgetår höjes med 150 kronor till 720 kronor, motsvarande den nuvarande ersättningen för bostaden jämte värme och lyse.

I övrigt har vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad utskottet här ovan förordat föranleder en höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, från 6 330 kronor med 150 kronor till 6 480 kronor och en höjning för avjämnande av anslagets slutsumma av anslagsposten till rörligt tillägg från 24 070 kronor med 50 kronor till 24 120 kronor. Avlöningsanslaget till nationalmuseum bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 438 600 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledas av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 206 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 6 480
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 202 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 24 120

Summa kronor 438 600;

c) till *Nationalmuseet*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 438 600 kronor.

18:o) **Nationalmuseet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 51—53), vilket innebär en anslagshöjning med 27 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nationalmuseet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 90 600 kronor.

19:o) **Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 53—57) föreslagit riksdagen att till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 90 600 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm väckt motion (II: 277), vari hemställt, att nationalmuseums anslag för inlösen av svenska konstnärers arbeten höjes till 60 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisas till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en sammanlagd anslagshöjning med 12 100 kronor, varav 5 000 kronor belöpa på posten till inlösen av svenska konstnärers arbeten. Denna post, som för innevarande budgetår är uppförd med 30 000 kronor, har av *museichefen* — under hänvisning till det nuvarande prisläget på konstmarknaden — föreslagits höjd till 40 000 kronor. *Departementschefen* har tillstyrkt en höjning till 35 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag, vilket bland annat innebär en höjning av posten till inlösen av svenska konstnärers arbeten med 5 000 kronor till 35 000 kronor, har icke givit utskottet anledning till erinran. Att i enlighet med vad i motionen II: 277 påyrkats därutöver öka posten med 25 000 kronor har utskottet icke ansett sig böra förorda.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 277, till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1947/48 anvisa av reservationsanslag av 90 600 kronor.

20:o) **Nationalmuseet: Vandringsutställningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 57 och 58), vilket innebär en anslagsminskning med 7 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nationalmuseet: Vandringsutställningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 kronor.

21:o) **Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 58—62) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

22:o) **Livrustkammaren: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 62—64), vilket innebär en anslagshöjning med 32 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga den ändring i personalförteckningen för livrustkammaren, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	58 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal..	»	47 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6 400
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kronor		111 600;

c) till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 111 600 kronor.

23:o) **Livrustkammaren: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 64 och 65), vilket innebär en anslagshöjning med 1 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 14 100 kronor.

24:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 65—78), vilket innebär en anslagshöjning med 174 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för naturhistoriska riksmuseet, som föranledas av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	357 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	»	15 524
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	244 476
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	36 000
		Summa kronor 653 000;

c) till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Avlöningar* för budget-
året 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 653 000 kronor.

25:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 78), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

26:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m. Naturhistoriska riksmuseet: Inredning och utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 78—83) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 152 500 kronor;

b) till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Inredning och utrustning* ett reservationsanslag av 95 700 kronor.

27:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Inlösen av viss samling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 83), vilket innebär anvisande av medel för inlösen av en zoologisk samling, som tillhört framlidne avdelningsföreståndaren vid riksmuseet, professorn Sixten Bock, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Inlösen av viss samling* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 9 500 kronor.

28:o) **Statens etnografiska museum: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 83—86), vilket innebär en anslagshöjning med 26 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	38 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	42 300
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	4 400
		<hr/>
	Summa kronor	85 000;

b) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

29:o) **Statens etnografiska museum: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 86), vilket innebär en anslagshöjning med 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 29 200 kronor.

30:o) **Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 86 och 87), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

31:o) **Bidrag till nordiska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 87 och 88), vilket innebär en anslagshöjning med 57 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 275 000 kronor.

32:o) **Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 88—91), vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 42 000 kronor.

33:o) **Bidrag till egyptiska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 91), vilket innebär en anslagshöjning med 2 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till egyptiska museet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 19 300 kronor.

34:o) **Bidrag till museal vård av Cypernextpeditionens fyndmaterial.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 91 och 92), vilket innebär en anslagshöjning med 3 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till museal vård av Cypernextpeditionens fyndmaterial* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 23 000 kronor.

35:o) **Bidrag till musikhistoriska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 92 och 93), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 13 500 kronor.

36:o) **Bidrag till Drottningholms teatermuseum.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 93), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 8 800 kronor.

37:o) **Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 93—95) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

38:o) **Bidrag till svenska skolmuseet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 95 och 96) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

Kyrkliga ändamål.

39:o) **Domkapitlen och stiftsnämnderna: Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet i Skara m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 97 och 98) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet i Skara m. m.* för bud-

getåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor;

b) medgiva att ur kyrkofonden må till samma ändamål utgå ett belopp av 30 000 kronor.

40:o) **Kleresistaten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 98 och 99), vilket innebär en anslagshöjning med 1 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kleresistaten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

41:o) **Vissa ersättningar till kyrkofonden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 99), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

42:o) **Lappmarks ecklesiastikverk. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 99 och 100), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Lappmarks ecklesiastikverk* ett förslagsanslag av 2 900 kronor;

b) till *Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket*, ett anslag av 3 600 kronor.

43:o) **Kyrkors underhåll.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 100), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kyrkors underhåll* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

44:o) **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 100), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Akademier m. m.

45:o) **Bidrag till svenska akademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 101), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 2 300 kronor.

46:o) **Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 101) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 262 200 kronor.

47:o) **Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 101—106) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

48:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 52, s. 106—116) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., vilka föranledas av vad departementschefen anför; dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48; dels ock till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 753 700 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Sefve m. fl.* väckt motion (II: 30), vari hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien i överensstämmelse med dess begäran upprätta en amanuensbefattning i Eo 18 med uppgift att bearbeta museets osteologiska samlingar.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 265 700 kronor, i huvudsak föranledd — förutom av den allmänna löne regleringen — av följande av departementschefen tillstyrkta personalförändringar:

- 1) uppflyttning av riksantikvariefattningen från lönegraden B 1 till lönegraden B 2;
- 2) ombildning av en ritbiträdesbefattning i lönegraden Eo 8 till en befattning som uppmätningstekniker och fotograf i lönegraden Eo 17;
- 3) inrättande av en befattning som museilektor i lönegraden Eo 23;
- 4) inrättande av en personlig tjänst som textilkonservator i lönegraden Eo 21 för filosofie doktorn Agnes Geijer;
- 5) inrättande av fyra fältarkeologbefattningar i lönegraden Eo 18; samt
- 6) inrättande av en biträdesbefattning i lönegraden Ex 2.

Bland de framställningar från akademien, som departementschefen icke för närvarande förordat, märkes förslag om inrättande av en amanuensbefattning för bearbetning av statens historiska museums osteologiska samlingar. Beträffande detta förslag inhämtas av statsrådsprotokollet följande.

Akademien har framhållit, att akademien tidigare, ehuru utan resultat, hemställt om anvisande av medel till vetenskaplig bearbetning av statens historiska museums omfattande osteologiska material. Ehuru en grovgallring av detta benmaterial kunnat ske tack vare anslag från humanistiska fonden, vore det dock uppenbart, att en verklig bearbetning måste komma till stånd, om materialet skulle bli till nytta för vetenskapen. Akademien ville därför föreslå, att medel anvisades för anställande av en amanuens i Eo 18 med uppgift att bearbeta museets osteologiska samlingar.

Statskontoret har ställt sig avvisande till förslaget.

I *motionen II: 30* anföres bland annat följande.

I sina riksdagspetita för budgetåret 1947/48 har kungl. historie- och antikvitetsakademien hemställt, att en amanuens i Eo 18 måtte tillsättas i akademiens stat för bearbetning av akademiens benmaterial, men ecklesiastikministern har ej ansett sig kunna biträda detta förslag.

Denna bearbetning har stått på akademiens önskelista ända sedan år 1935, då en framställning gjordes till Konungen av vetenskapsakademien, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, vetenskaps societeten i Uppsala, karolinska institutets lärarkollegium, tandläkarinstitutets lärarråd, veterinärhögskolans lärarkollegium, Svenska sällskapet för antropologi och geografi samt ett flertal representanter för universitet och högskolor. I denna framhålles, att årligen till statens historiska museum inströmmar ett värdefullt osteologiskt material av ett vetenskapligt värde, som svårigen kan överskattas. Materialet är nämligen av grundläggande betydelse för kännedom om vårt folks fysiska antropologi under de många årtusenden, som förflutit mellan den första invandringen till vårt land och den nyare tidens början. Det är även av mycket stort värde för anatomin och patologien. Redan vid den tid, då framställningen gjordes, förelågo på grundval av sådant material

gjorda, synnerligen märkliga rön rörande våra sjukdomars historia. Till framställningen äro även fogade intyg om materialets betydelse från Sveriges geologiska undersökning för de geologiska och geografiska vetenskaperna, från tandläkarinstitutet för en mängd spörsmål, som beröra tandläkarkonsten (betskets utveckling, tandställningsanomalier, karies, paradentit m. m.) och från veterinärhögskolans anatomiska institution för vår kunskap om nu levande organismer.

Under de sedan dess gångna åren har en viss ofullständig bearbetning kunnat komma till stånd genom att en yngre svensk forskare, Nils-Gustaf Gejvall, genom tillfälliga anslag ur olika fonder beretts möjlighet härtill. Orsaken till att denne trots de knappa anslagen allt fortfarande står till förfogande för detta arbete har varit, att han på grund av uppgifter, som lämnats honom, levat i den tron, att en amanuensbefattning för detta ändamål snarast skulle upprättas. Han har till och med för att kunna fullfölja sitt arbete lämnat en befattning såsom byråassistent i Eo 22 i försvaret, som han enligt intyg skött på ett synnerligen skickligt och föredömligt sätt. Han hade nämligen anledning tro, att den nu ifrågavarande amanuensbefattningen skulle inrättas från och med den 1 juli 1947. Kommer emellertid en sådan ej till stånd, anser han sig ej längre kunna stå till förfogande, utan kommer enligt uppgift att lämna vårt land och mottaga ett erbjudande från universitetet i Cincinnati, U. S. A.

Det synes under sådana förhållanden angeläget, att åtgärder vidtagas, så att denne enligt samstämmiga uttalanden från såväl svenska som utländska vetenskapsmän synnerligen förtjänste forskare stannar i vårt land och får tillfälle att här fullfölja sina betydelsefulla undersökningar.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Utskottet.

Med anledning av det i motionen II: 30 framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att utskottet finner det önskvärt, att en verklig vetenskaplig bearbetning av statens historiska museums osteologiska material kommer till stånd. Utskottet är emellertid icke berett att nu föreslå inrättandet av en amanuensbefattning för ändamålet. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att till förnyat övervägande upptaga frågan huru nämnda bearbetning lämpligen bör anordnas. Utskottet förutsätter emellertid, att under nästa budgetår sådana åtgärder kunna vidtagas, som säkerställa fortgången av det vid samlingarna hittills bedrivna, av fondmedel bekostade arbetet. Med vad sålunda anförts torde motionen II: 30 få anses besvarad.

Utskottet hemställer alltså,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., vilka förordas av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riks-

tikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 380 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	» 480
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	» 329 820
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 42 600
Summa kronor 753 700;	

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:* Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 753 700 kronor;

II. att motionen II: 30 må anses besvarad med vad utskottet ovan anført.

49:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 116—119), vilket innebär en anslagshöjning med 16 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:* Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 160 600 kronor.

50:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 119 och 120), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:* Inredning och utrustning för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

51:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 121—123), vilket innebär en anslagshöjning med 14 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

52:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 124 och 125), vilket innebär en anslagshöjning med 32 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

53:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 126—128), vilket innebär en anslagshöjning med 45 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

54:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Förvärv av klosterlängan vid S:t Karins ruin i Visby.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 129 och 130) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Förvärv av klosterlängan vid S:t Karins ruin i Visby* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 21 500 kronor.

55:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 130—133), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 5 600 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget avser anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för ostasiatiska samlingarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat:		
a. Lön	kronor	12 000
b. Ålderstillägg	»	1 000
	Summa kronor	13 000
Avgår: tjänste- och familjepensionsavdrag	»	906 kronor
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	15 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 006
	Summa kronor	28 800;

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 28 800 kronor;

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 kronor.

56:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 133 och 134), vilket innebär en anslagshöjning med 48 400 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	160 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	45 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	19 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 200
	Summa kronor	236 200;

b) till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 236 200 kronor.

57:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 134 och 135), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 50 600 kronor.

58:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 135), vilket innebär en anslagshöjning med 3 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 28 200 kronor.

59:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 136), vilket innebär en anslagshöjning med 6 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

60:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 137) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 24 500 kronor.

61:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 138—140), vilket innebär en anslagshöjning med 108 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 211 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 3 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 180 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 22 000

Summa kronor 417 400;

b) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 417 400 kronor.

62:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 141—143), vilket innebär en anslagshöjning med 4 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 31 900 kronor.

63:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp av instrument m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 143—148), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget avser anvisande av 46 000 kronor, därav 10 000 kronor till inköp och bindning av böcker, musikaler och tidskrifter, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument* ett reservationsanslag av 11 100 kronor;

b) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp av instrument m. m.* ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

64:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, s. 148 och 149), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

65:o) **Statens konstråd.** I en inom andra kammaren av herrar *Håstad* och *Larsson* i Stockholm väckt motion (II: 207) har hemställts, att riksdagen måtte under åttonde huvudtiteln till Statens konstråd: Omkostnader, i överensstämmelse med statens konstråds framställning den 4 juni 1946, bevilja ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

Till stöd härför har anförts huvudsakligen följande.

I proposition den 19 februari 1937, nr 157, föreslogs inrättandet av ett statligt organ, statens konstråd. Framställningen bifölls av riksdagen, som i skrivelse den 27 maj 1937, nr 312, anmälde, att riksdagen till konstrådet för

budgetåret 1937/38 under åttonde huvudtiteln hade anvisat ett anslag av 9 000 kronor.

För ett vart av påföljande tvenne budgetår beviljade riksdagen å åttonde huvudtiteln för täckande av kostnaderna för konstrådets verksamhet 11 000 kronor och för budgetåret 1940/41 7 500 kronor.

För därpå följande budgetår har emellertid Kungl. Maj:t icke gjort framställning om anslag under åttonde huvudtiteln. Kostnaderna för konstrådets verksamhet hava täckts därigenom att Kungl. Maj:t av för kommittéändamål till förfogande stående medel anvisat erforderligt belopp.

I sin petitaframställning den 4 juni 1946 hemställde konstrådet dels att Kungl. Maj:t måtte hos 1947 års riksdag utverka anslag i principiell likhet med vad som skett till och med budgetåret 1940/41 och dels att anslag måtte utgå med något ändrat belopp och efter i vissa avseenden annorlunda grunder än som gällde för nu löpande budgetår och som angävos i Kungl. Maj:ts nådiga brev den 28 juni 1946.

Som motivering för sin hemställan i förstnämnda avseende underströk statens konstråd, att konstrådet vore en av riksdagen beslutad fast statlig institution och att dess verksamhet principiellt hade annan karaktär än det arbete, som utfördes av en utav Kungl. Maj:t tillsatt kommitté.

Statsverkspropositionen innehåller emellertid icke någon sådan framställning, som av konstrådet åsyftas.

Det torde böra understrykas, att frågan icke har någon egentlig ekonomisk räckvidd. Det belopp, som statens konstråd behöver, torde under alla förhållanden komma att erhållas antingen genom att anslag upptages å åttonde huvudtiteln eller också genom anlitande av vederbörligt kommittéanslag. Ur riksdagens synpunkt torde det emellertid icke kunna anses likgiltigt vilket alternativ, som väljes. Det måste nämligen vara riktigare, att riksdagen direkt förbehåller sig rätten pröva vederbörande anslag, vilket kan ske genom att medel beviljas å åttonde huvudtiteln. Principiellt kan det ej heller anses vara tillfredsställande att den provisoriska anordning, som rätt de senaste åren, får fortbestå.

Såsom i förevarande motion erinrats täckas för närvarande kostnaderna för konstrådets verksamhet, vilka tidigare bestredos av ett anslag på riksstaten, med medel, som ställas till rådets förfogande från åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Enligt utskottets mening synes det principiellt riktigare att anslag för ändamålet uppföres på riksstaten. Utskottet anser sig likväl icke utan förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida böra föreslå, att — såsom i motionen II: 207 påyrkats — redan för nästa budgetår för konstrådet skulle uppföras ett anslag under åttonde huvudtiteln. Utskottet utgår emellertid ifrån att Kungl. Maj:t till förnyat övervägande upptager frågan om en återgång till den tidigare tillämpade anordningen beträffande finansieringen av konstrådets verksamhet. Utskottet får hemställa,

att riksdagen må i anledning av motionen II: 207 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet här ovan anfört.

Utskottet.

Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

66:o) **Universitetskanslersämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 150 och 151), vilket innebär en anslagshöjning med 15 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Arvode till universitetskanslern	kronor 18 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 30 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal . .	» 17 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2 800

Summa kronor 68 700;

b) till *Universitetskanslersämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 68 700 kronor.

67:o) **Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 151), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 kronor.

68:o) **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket. Uppsala universitet: Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 152—155), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 11 500 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* ett reservationsanslag av 160 000 kronor;

b) till *Uppsala universitet: Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur* ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

69:o) **Uppsala universitet: Utrustning för vissa seminarier inom humanistiska sektionen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 155—157) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Utrustning för vissa seminarier inom humanistiska sektionen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 73 700 kronor.

70:o) **Uppsala universitet: Utrustning för meteorologiska m. fl. institutioner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, s. 157—159) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Utrustning för meteorologiska m. fl. institutioner* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 88 500 kronor.

71:o) **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket. Lunds universitet: Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 159—161), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 13 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget avser anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* ett reservationsanslag av 150 000 kronor;

b) till *Lunds universitet: Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur* ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

72:o) **Lunds universitet: Inredning och utrustning av vissa institutioner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 161—165) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av vissa institutioner* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 665 000 kronor.

73:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 166 och 167), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

74:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 168—170), vilket innebär en anslagshöjning med 260 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kronor.

75:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 171), vilket innebär en anslagshöjning med 39 000 kronor, huvudsakligen be-
tingad av den av 1943 års riksdag beslutade ändringen av statsbidragsgrunderna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 419 800 kronor.

76:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 171 och 172) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 565 000 kronor.

77:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 172), vilket innebär en anslagshöjning med 1 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 344 700 kronor.

78:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89, s. 172 och 173), vilket innebär en anslagshöjning med 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

79:o) **Universitetssjukhus: Nedsättning i vissa fall av vårdavgifterna vid S:t Görans sjukhus i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts

förslag (punkt 91, s. 173 och 174), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Nedsättning i vissa fall av vårdavgifterna vid S:t Görans sjukhus i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

80:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 174), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 12 600 kronor.

81:o) **Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 174 och 175), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

82:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 175—177), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

83:o) **Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 96, s. 177 och 178) föreslagit riksdagen att till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 310 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 83) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.* (II: 132), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta ett reservationsanslag till naturastipendier för budgetåret 1947/48 med 620 000 kronor.

Ifrågavarande anslag tillkom genom beslut av 1939 års lagtima riksdag och disponerades till en början för utdelning av statsstipendier vid universitetet i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet. 1944 års riksdag beslöt att utsträcka möjligheterna att erhålla stipendier av detta slag till studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg. I samband härmed höjdes anslaget, som för budgetåren 1941/44 utgick med 184 700 kronor, till 240 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget med hänsyn till de stegrade levnadskostnaderna höjts med 70 000 kronor till 310 000 kronor.

Departementschefen har på framställning av universitetskanslern förordat oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

I *motionerna I: 83* och *II: 132* anföres bland annat följande.

Den av Kungl. Maj:t tillsatta studentsociala utredningen har fått i uppdrag att framlägga »förslag till åtgärder för att undanröja ännu kvarstående hinder av ekonomisk natur för studielämplig ungdom att genomgå utbildning vid våra universitet och högskolor». Beträffande motiveringen för sådana åtgärder kunna vi hänvisa till vad departementschefen anförde vid utredningens tillsättande. Det nu utgående anslaget till naturastipendier räcker endast till 200 stipendiater, och det finns för närvarande omkring 10 000 studerande vid dessa läroanstalter. I avvaktan på denna utrednings resultat synes därför en tillfällig förbättring av stipendiemöjligheterna synnerligen berättigad. Härvidlag bör man kunna tänka sig minst en fördubbling av anslaget i fråga. En sådan åtgärd föregriper på intet sätt den studentsociala utredningen; det står ju självfallet utredningen fritt att framlägga sina principiella synpunkter utan att ta hänsyn till denna tillfälliga ökning av anslaget.

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag och anser sig icke böra tillstyrka bifall till motionerna I: 83 och II: 132. Den i motionerna berörda frågan är — såsom även i motionerna påpekats — för närvarande föremål för bedömande inom 1946 års utredning om den högre utbildningens demokratisering (studentsociala utredningen), varför utskottet funnit övervägande skäl tala för att det resultat, vartill utredningen må komma, avvaktas innan ytterligare anslagsmedel beviljas för ifrågavarande ändamål.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 83 och II: 132, till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universitetet och vissa högskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 310 000 kronor.

84:o) **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 178), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

85:o) **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, s. 179), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

86:o) **Stockholms högskola: Bidrag till matematisk-naturvetenskapliga avdelningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 180—182), vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stockholms högskola: Bidrag till matematisk-naturvetenskapliga avdelningen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

87:o) **Stockholms högskola: Bidrag till personlig professur i meteorologi m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 183—185) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att professorn C. G. Rossby såsom innehavare av en från och med den 1 juli 1947 för honom inrättad personlig professur i meteorologi skall vara i avlönings- och pensionshänseende likställd med ordinarie universitetsprofessor;

b) till *Stockholms högskola: Bidrag till personlig professur i meteorologi m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 21 100 kronor.

88:o) **Stockholms högskola: Bidrag till psykotekniska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 185 och 186), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stockholms högskola: Bidrag till psykotekniska institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

89:o) **Stockholms högskola: Bidrag till ryska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106, s. 186), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stockholms högskola: Bidrag till ryska institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 11 600 kronor.

90:o) **Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader. Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, s. 186—190), vilket innebär en anslagshöjning beträffande det förstnämnda anslaget med 10 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 50 000 kronor;

b) till *Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning* ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

91:o) **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 190 och 191), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 13 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 40 000 kronor;

b) till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning* ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

92:o) **Flygmedicinsk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 191—193), vilket innebär en anslagsminskning med 208 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygmedicinsk forskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 181 600 kronor.

93:o) **Rasbiologiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 193 och 194), vilket innebär en anslagshöjning med 15 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för rasbiologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman (institutets chef, tillika professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala):

a. Lön och tjänstgöringspenningar kronor 12 000

Anm.: Av detta belopp utgöra 8 000 kronor lön och 4 000 kronor tjänstgöringspenningar.

b. Ålderstillägg » 1 000

Anm.: Ålderstillägget utgår efter 5 års tjänstgöring.

Summa kronor 13 000

Avgår: pensionsavdrag,
förslagsvis » 800 kronor 12 200

2. Arvode och särskild ersättning, bestämd av Kungl. Maj:t, förslagsvis » 11 900

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 36 700

4. Rörligt tillägg, förslagsvis » 2 200

Summa kronor 63 000;

b) till *Rasbiologiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 63 000 kronor.

94:o) **Rasbiologiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112, s. 194), vilket innebär en anslagshöjning med 1 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rasbiologiska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 11 200 kronor.

95:o) **Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 195 och 196), vilket innebär en anslagshöjning med 6 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rasbiologiska institutet*: Materiel m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 34 300 kronor.

96:o) **Farmaceutiska institutet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 114, s. 196—198) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Farmaceutiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Petersson m. fl.* (I: 58) och den andra inom andra kammaren av herr *Kristensson m. fl.* (II: 110), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande statens övertagande av de kostnader för högskolemässig undervisning som nu ersättas med av de enskilda studerandena erlagda terminsavgifter.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 43 300 kronor, i huvudsak föranledd av den allmänna löneregleringen och den i anslutning därtill förordade arvodesregleringen samt därutöver av departementschefens förslag om höjning av arvodet till kamreraren med 700 kronor och om anvisande av 3 600 kronor till arvode åt ett biträde åt bibliotekarien.

I *motionerna I: 58* och *II: 110* anföres i huvudsak följande.

Det uppdrag, som den av Kungl. Maj:t tillsatta studentsociala utredningen erhållit, synes kunna giva vid handen, att en ganska omfattande undersökning avses med åtföljande vittgående förslag till förbättring av de ekonomiska möjligheterna för mindre bemedlade att bedriva högre studier. Detta initiativ hälsas givetvis med tillfredsställelse. Man har anledning giva uttryck åt den förhoppningen, att det skall bliva möjligt för kommittén att snart redovisa resultatet av sitt arbete. I avvaktan på detta synes det vara lämpligt att söka stödja de studerande på sätt som inte föregriper utredningens avväganden.

Härvid synes det, som man borde överväga möjligheterna att avskaffa de vid åtskilliga högskolor förekommande terminsavgifterna. Vi anföra här några exempel på storleksordningen på sådana avgifter.

Stockholms högskola:

naturvetenskapliga fakulteten 125 kronor per termin,

humanistiska fakulteten 100 kronor per termin,

juridiska fakulteten 130 kronor per termin.

Tandläkarinstitutet:

första året 150 kronor per termin och därefter 200 kronor per termin.

Farmaceutiska institutet:

för kandidatkursen 75 kronor per termin,

för apotekarkursen 110 kronor per termin.

Handelshögskolan i Stockholm:

50 kronor i inskrivningsavgift. 175 kronor per termin och 3 terminer per läsår.

Tekniska högskolan i Stockholm:

200 kronor per termin.

De båda universiteten och vissa högskolor ha redan nu avgiftsfri undervisning. Sålunda utgå inga kursavgifter vid veterinärhögskolan, och vid skogshögskolan äro endast de s. k. sommarövningarna avgiftsbelagda.

För mindre bemedlade studerande äro de ovan anförda terminsavgifterna betungande, medan man nog kan anse, att om statsmakterna övertog dessa kostnader för undervisningen, skulle sammanlagda beloppen ur statsfinansiell synpunkt te sig relativt obetydliga. Det torde därför vara anledning att

undersöka vilka möjligheter som finnas för statsmakternas övertagande av dessa kostnader. Den student-sociala utredningen har enligt direktiven inte fått i uppdrag att utreda denna fråga, och den bör därför bli föremål för särskild utredning. Det torde nämligen få anses som ganska självfallet att om statsmakterna skola öka de mindre bemedlades möjligheter att delta i den högre undervisningen genom stipendier, studielån eller på annat sätt, är det naturligt att utan dröjsmål de nu utgående terminsavgifterna slopas.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag till avlöningsstat för farmaceutiska institutet för nästa budgetår och att avlöningsanslaget för institutet i enlighet härmed uppföres med ett belopp av 155 000 kronor.

Utskottet.

Beträffande det i motionerna I: 58 och II: 110 framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att enligt vad utskottet under hand inhämtat kommer den i motionerna berörda frågan att bli föremål för prövning inom den student-sociala utredningen. Med hänsyn härtill saknas anledning för riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om särskild utredning i ämnet. Utskottet avstyrker alltså bifall till ifrågakvarande motioner.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	51 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	26 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	70 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7 200

Summa kronor 155 000;

b) till *Farmaceutiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kronor;

II. att motionerna I: 58 och II: 110 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

97:o) **Farmaceutiska institutet: Omkostnader. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 198 och 199), vilket beträffande båda anslagen innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

- a) till *Farmaceutiska institutet*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 19 700 kronor;
- b) till *Farmaceutiska institutet*: *Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 2 500 kronor.

98:o) **Farmaceutiska institutet: Utökning av antalet elever i lärokurs för apotekarexamen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 199—202) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Farmaceutiska institutet*: *Utökning av antalet elever i lärokurs för apotekarexamen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 32 600 kronor.

99:o) **Ortnamnskommissionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 202—206), vilket innebär en anslagshöjning med 41 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga den ändring i personalförteckningen för ortnamnskommissionen, som föranledes av vad departementschefen anfört;
- b) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	kronor 3 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 73 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 100

Summa kronor 81 000;

c) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 81 000 kronor.

100:o) **Ortnamnskommissionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 206 och 207), vilket innebär en anslagshöjning med 3 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 12 600 kronor.

101:o) **Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 207—209), vilket innebär en anslagshöjning med 7 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

102:o) **Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 209), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 6 000 kronor.

103:o) **Landsmålsarkiven: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 209—214), vilket innebär en anslagshöjning med 85 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för landsmålsarkiven, som föranledas av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	8 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.	»	188 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11 300

Summa kronor 208 600;

c) till *Landsmålsarkiven: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 208 600 kronor.

104:o) **Landsmålsarkiven: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 214 och 215), vilket innebär en anslagshöjning med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 13 800 kronor.

105:o) **Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123, s. 215—

217); vilket innebär en anslagsminskning med 3 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 59 300 kronor.

106:o) **Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, s. 217), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 6 700 kronor.

107:o) **Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, s. 218), vilket innebär en anslagsökning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 13 700 kronor.

108:o) **Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 126, s. 218), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kronor.

109:o) **Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 219), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

110:o) **Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 219), vilket innebär en anslagsminskning med 11 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

111:o) **Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 219 och 220), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

112:o) **Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 220 och 221) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

Tekniska högskolor.

113:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 222 och 223) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, å personalförteckningen för överstyrelsen för de tekniska högskolorna uppföra en befattning som ordinarie byråchef;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 16 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 12 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 14 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 1 800

Summa kronor 45 300;

c) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 45 300 kronor.

114:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 223 och 224) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

115:o) **Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 224) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Utrustning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

116:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 224—251) — vilket bland annat innebär inrättandet av fyra nya professurer, nämligen i pappersteknik, i fotografi, i kemisk apparatteknik och i metallhyttkonst ävensom en anslagshöjning med 768 000 kronor — hemställer utskottet

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledas av vad departementschefen anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 215 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	kronor 272 600
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar	» 73 700
	» 346 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1 202 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 119 700
	Summa kronor 2 883 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande kronor 350 000
 Nettoutgift kronor 2 533 000;

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 533 000 kronor.

117:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 251—255), vilket innebär en anslagshöjning med 47 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 575 300 kronor.

118:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, s. 255—258), vilket innebär en anslagshöjning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kronor.

119:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 258 och 259), vilket innebär en anslagsminskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

120:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 259), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

121:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, s. 259—262) hemställer utskottet,

Statsutskottets utlåtande nr 8.

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

122:o) **Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 262—277) — vilket bland annat innebär inrättandet av tre nya professurer, nämligen i mekanisk teknologi, i husbyggnadslära och i geologi med undervisningsskyldighet jämväl i mineralogi ävensom en anslagshöjning med 530 000 kronor — hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledas av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	563 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	kronor	210 600
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar	»	38 900
		» 249 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	662 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	63 000
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> Summa kronor 1 538 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor	210 000
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> Nettoutgift kronor 1 328 000;

c) till *Chalmers tekniska högskola: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 328 000 kronor.

123:o) **Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143, s. 277—279), vilket innebär en anslagshöjning med 61 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 259 600 kronor.

124:o) **Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144, s. 279—282), vilket innebär en anslagshöjning med 275 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

125:o) **Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, s. 282), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

126:o) **Chalmers tekniska högskola: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, s. 282 och 283), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 11 000 kronor.

127:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, s. 283 och 284), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

128:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, s. 284 och 285), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

129:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befodringsärenden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, s. 285 och 286), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår samt viss ändring av bestämmelserna rörande anslaget disposition, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befodringsärenden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

130:o) **Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 151, s. 286 och 287), vilket innebär en anslagshöjning med 16 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 56 000 kronor.

Allmänna läroverken m. m.

131:o) **Allmänna läroverken: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 154, s. 289—291) föreslagit riksdagen att dels besluta, att de terminsavgifter, vilka lärjungarna vid de allmänna läroverken jämlikt gällande bestämmelser ha att erlägga till statsverket, med utgången av budgetåret 1946/47 skola upphöra att utgå; dels ock till Allmänna läroverken: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 202 500 kronor.

Kungl. Maj:ts sistnämnda förslag innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, avseende anslagsposten till sjukvård m. m.

Departementschefen har i förevarande sammanhang anmält uppkommen fråga om utbetalande från förevarande anslag i vissa fall av bidrag till nyupprättade läroverks förseende med för undervisningen erforderligt bibliotek och viss undervisningsmateriel. Härom samt beträffande förslaget om slopande av vissa terminsavgifter har departementschefen anfört följande.

I detta sammanhang erinrar jag, att rektor vid samrealskolan i Enskede, vilket läroverk nyupprättades successivt från och med höstterminen 1943, i mars 1946 gjorde framställning om anvisande av ett engångsanslag av 16 000 kronor för läroverkets förseende med för undervisningen erforderligt bibliotek

och viss undervisningsmateriel. Stockholms stad har för sin del anslagit 10 000 kronor för ändamålet, varjämte biblioteks- och materielkassans inkomster av terminsavgifter anlitas för nyförvärv i den mån dess inkomster lämnat tillgång därtill. Trots detta hade en brist uppstått, som rektorn föreslog skola ersättas av statsmedel. Skolöverstyrelsen tillstyrkte för sin del ett statsbidrag av 10 000 kronor. Genom beslut den 25 oktober 1946 medgav Kungl. Maj:t, att från förevarande omkostnadsanslag finge utbetalas ett belopp av 10 000 kronor till nämnda ändamål. Då under detta anslag icke beräknats särskilda medel för ändamålet, har jag ansett lämpligt, att Kungl. Maj:ts beslut i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom. Därest riksdagen icke framför erinran däremot, torde ifrågavarande anslag även framdeles få genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t anlitas för dylika engångsbidrag till nyinrättade läroverk. Jag förutsätter dock, att anslagsbehovet åtminstone som regel skall vara känt i så god tid att frågan om medelsanvisning för ändamålet skall hinna i förväg underställas riksdagens prövning.

Biblioteks- och materielkassorna äro liksom övriga kassor vid de allmänna läroverken i huvudsak beroende av lärjungeavgifter för fullgörande av sina uppgifter. Dessa avgifter till läroverkskassor uppgingo för budgetåret 1944/45 till icke obetydligt över 5 000 000 kronor. Dessutom erläggas lärjungarna vissa terminsavgifter direkt till statskassan; dessa avgifter redovisas å riksstatens inkomstsida såsom uppbörd i statens verksamhet. Inkomsterna av lärjungeavgifter vid de allmänna läroverken uppgingo för budgetåret 1945/46 till i runt tal 1 800 000 kronor. Frågan om avskaffande av lärjungeavgifterna vid de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter har länge varit aktuell och torde böra lösas så snart lämpligen kan ske. Enligt vad jag har mig bekant har 1940 års skolutredning utrett detta spörsmål och kommer att avlämna förslag till avgifternas upphörande och därmed sammanhängande anslagsfrågor. Med hänsyn till anslagsfrågornas ur teknisk synpunkt komplicerade beskaffenhet är det likväl icke möjligt att underställa innevarande års riksdag förslag om samtliga avgifters avskaffande. Däremot möter icke hinder av teknisk natur för omedelbart avskaffande av lärjungarnas terminsavgifter till statsverket. Då jag hyser den principiella uppfattningen, att de allmänna läroverkens lärjungar icke böra belastas med avgifter av ifrågavarande slag, anser jag mig böra förorda, att avgifterna till statsverket från lärjungar vid de allmänna läroverken må upphöra att utgå med utgången av innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag att de terminsavgifter, vilka lärjungarna vid de allmänna läroverken nu hava att erlægga till statsverket, skola upphöra att utgå med utgången av budgetåret 1946/47. Vidare har utskottet i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit funnit ifrågavarande anslag böra för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 202 500 kronor.

Departementschefen har i förevarande sammanhang erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 oktober 1946 medgivit, att från nämnda anslag — under vilket några särskilda medel för ändamålet icke beräknats — finge utbetalas ett engångsbidrag av 10 000 kronor för den nyupprättade samreal-skolans i Enschede förseende med för undervisningen erforderligt bibliotek och viss undervisningsmateriel. Departementschefen har tillika framhållit, att

Utskottet.

därest riksdagen icke framförde erinran däremot ifrågavarande anslag syntes även framdeles få genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t anlitas för dylika engångsbidrag till nyinrättade läroverk. Utskottet, som icke velat motsätta sig detta anslags ianspråktagande för angivna ändamål, förutsätter emellertid, att frågan upptages till förnyat bedömande i samband med de anslagstekniska förändringar, som torde bliva en följd av ett avskaffande av samtliga lärjungeavgifter vid de allmänna läroverken.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) besluta, att de terminsavgifter, vilka lärjungarna vid de allmänna läroverken jämlikt gällande bestämmelser ha att erlægga till statsverket, med utgången av budgetåret 1946/47 skola upphöra att utgå;

b) till *Allmänna läroverken: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 202 500 kronor.

132:o) **Allmänna läroverken: Utrustning för skolhälsovård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, s. 291), vilket innebär en anslagsminskning med 17 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Utrustning för skolhälsovård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

133:o) **Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, s. 291 och 292), vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kronor, därav 15 000 kronor såsom ett engångsanslag för provårsläroverken, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

134:o) **Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 292 och 293), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

135:o) **Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 293), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 8 500 kronor.

136:o) **Arvoden åt lärarkandidater under provårstjänstgöring.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, s. 293), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arvoden åt lärarkandidater under provårstjänstgöring* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

137:o) **Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 293—295), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 7 700 kronor.

138:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, s. 296—300), vilket innebär en anslagshöjning med 630 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

139:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, s. 300 och 301), vilket innebär en anslagsminskning med 600 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 770 000 kronor.

140:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska mellanskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, s. 301 och 302), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska mellanskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 777 000 kronor.

141:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, s. 302), vilket innebär en anslagsminskning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 73 000 kronor.

142:o) **Privatläroverk: Bidrag till högre goss- och samskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 302—305), vilket innebär en anslagshöjning med 35 000 kronor och enligt vilket icke ifrågasättes någon ändring av grunderna för det nu utgående tilläggsunderstödet på grund av stegrade bränslekostnader, vilket för nästa budgetår bör avse kompensation för kostnadsstegringen intill den 1 juli 1946, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att till de statsunderstödda enskilda läroanstalterna må under budgetåret 1947/48 utgå tilläggsunderstöd i enlighet med vad departementschefen förordat;

b) till *Privatläroverk: Bidrag till högre goss- och samskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 776 700 kronor.

143:o) **Privatläroverk: Bidrag till högre flickskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 305 och 306), vilket innebär en anslagsminskning med 167 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till högre flickskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 280 900 kronor,

därav 30 000 kronor skola användas till nedbringande av terminsavgifter under läsåret 1947/48 vid vissa högre flickskolor i Stockholm under villkor, att Stockholms stad för samma tid bidrager med enahanda belopp på sätt angivits i propositionen nr 252 till 1939 års lagtima riksdag och under punkten 167 i bilagan åttonde huvudtiteln till 1947 års statsverksproposition.

144:o) **Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 168, s. 307) föreslagit riksdagen att till *Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 62 400 kronor, vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 39) och den andra inom andra kammaren av herr *Kristensson m. fl.* (II: 55), i vilka hemställts, att riksdagen måtte med ändring av gällande bestämmelser rörande statsunderstöden till enskilda mellanskolor besluta, att understöden skola utgå med fixerat belopp för varje behörigen med-

given klassavdelning samt att detta belopp för enskilda under skolöverstyrelsen stående mellanskolor fixeras till 2 400 kronor per år och klassavdelning.

Gällande bestämmelser rörande statsunderstöd till enskilda mellanskolor återfinnas i kungörelsen den 29 oktober 1909 (nr 154) angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. med däri sedermera gjorda ändringar. I bestämmelserna stadgas bland annat, att statsunderstödet till enskild mellanskola må kunna utgå med högst 4 800 kronor.

I *motionerna I: 39* och *II: 55* anföres bland annat följande.

Nu gällande snart 40-åriga principer för statsanslag åt nämnda under skolöverstyrelsen stående enskilda läroverk kunna svårligen anses rättvisa och tillfredsställande under de ändrade förhållanden, som nu råda.

Sålunda synes det först och främst oriktigt, att statsanslaget till exempelvis en enskild mellanskola icke på något sätt rättar sig efter storleken och behovet av den skola det gäller. Antagligen ha bestämmelserna tillkommit under den antagna förutsättningen, att en dylik skola ägde fyra klassavdelningar och att anslaget till varje avdelning borde utgöra 1 200 kronor. I kompletterande bestämmelser enligt kungl. kungörelsen nr 416 år 1928 stadgas, att skolan skall omfatta minst fyra årsklasser över den egentliga folkskolan samt att sammanlagda elevantalet skall vara minst 40.

Likaså stadgas enligt kungl. kungörelsen nr 85 år 1910, att till enskild mellanskola å ort, där allmänt läroverk eller annan statsunderstödd mellanskola finns, statsunderstöd må utgå endast om lärjungeantalet i motsvarande klasser av det allmänna läroverket, respektive i redan befintlig statsunderstödd mellanskola, under de senaste tre åren uppgått till i medeltal 100.

Genom dessa bestämmelser ha de beslutande myndigheterna fullt riktigt velat skapa garantier för dels att en alltför fåtaligt besökt enskild skola av detta slag icke skulle kunna drivas med hjälp av statsmedel, dels för att den icke skulle kunna utgöra en obehörlig konkurrent till förutvarande statliga eller statsunderstödda skolor av samma slag på samma ort.

Däremot torde det knappast ha varit de beslutande myndigheternas mening att för all framtid begränsa möjligheten för en bevisligen behörlig enskild skolas normala utveckling.

Genom bestämmelsen, att statsanslaget för den enskilda mellanskolan kan bli högst 4 800 kronor, hur stor skolan än är, har emellertid ett sådant förhållande länge varit för handen. Det kan väl svårligen anses riktigt, att en eventuellt existerande skola med fyra över folkskolans 6:e klass arbetande klassavdelningar och med ett i närheten av minimigränsen liggande lärjungeantal samt en annan skola av samma slag men med ett 260-tal lärjungar, fördelade på 8 klassavdelningar, få samma statsanslag. Det synes rättvisare, att anslagets storlek rättar sig efter antalet tillåtna parallellavdelningar.

Då rätten att uppdelning i två eller flera avdelningar icke gives — annat än i vissa av Kungl. Maj:t särskilt prövade fall — utan att antalet lärjungar uppgår till minst 36 samt vidare även i normala fall antalet klassavdelningar årligen bestämmas av kungl. skolöverstyrelsen, synas garantier vara för handen mot att antalet klassavdelningar skulle öka på ett obehörigt sätt. Men det synes då också skäligt, att det av högsta skolmyndigheten konstaterade behovet av parallellavdelningar medför ett efter detta erkända be-

hov avpassat statsanslagsbelopp. Så är ju förhållandet i fråga om de kommunala mellanskolorna.

Vid bestämmande av anslagets storlek per klassavdelning bör hänsyn även tagas dels till penningvärdets förändring sedan 1909, dels till att ifrågavarande skolor numera stå i betydligt intimare kontakt med kontrollerande skolmyndighet än vid ifrågavarande tidpunkt.

Likaså synes det rättvist, att respektive skolors uppgift inom skolorganisationen beaktas. Vad landets två enskilda mellanskolor — Osby samskola och Gävle borgarskola — beträffar, kan det exempelvis påpekas, att den förstnämnda ända sedan 1906 fyllt en för orten eljest nödvändig kommunal mellanskolas eller statlig realskolas uppgift utan att tillnärmelsevis ha ägt dessas ekonomiska förmåner. Liknande fakta torde kunna andragas i fråga om även den sistnämnda skolan.

Utskottet.

Med anledning av vad i motionerna I: 39 och II: 55 anförts och hemställts vill utskottet framhålla, att det synes utskottet motiverat, att en närmare undersökning verkställes rörande frågan huruvida gällande bestämmelser angående statsunderstöd till enskilda mellanskolor kunna numera anses lämpligt avvägda. Utskottet utgår ifrån att Kungl. Maj:t upptager detta spörsmål till övervägande. Med vad sålunda anförts torde ifrågavarande motioner få anses besvarade.

På grund av vad sålunda anförts och med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 62 400 kronor;

b) att motionerna I: 39 och II: 55 må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

145:o) **Privatläroverk: Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 307), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

146:o) **Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 307 och 308), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 kronor.

147:o) **Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt

171, s. 308), vilket innebär en anslagsminskning med 9 400 kronor, beroende på flera ersättningsberättigade lärarinnors inträde i pensionsåldern, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

148:o) **Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, s. 309 och 310), vilket innebär en anslagshöjning med 4 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 22 900 kronor.

149:o) **Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 174, s. 310), vilket innebär en anslagshöjning med 1 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

150:o) **Provisorisk utbildning av barnavårdslärarinnor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 311—315) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Provisorisk utbildning av barnavårdslärarinnor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 34 000 kronor.

151:o) **Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 176, s. 315—317), vilket innebär en anslagsminskning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 26 800 kronor.

152:o) **Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, s. 317 och 318), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 122 800 kronor.

153:o) **Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178, s. 318), vilket innebär en anslagshöjning med 3 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 17 200 kronor.

154:o) **Särskilt lönetillägg åt lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, s. 318—322) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva att särskilt lönetillägg må under budgetåret 1947/48 utgå till lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

b) till *Särskilt lönetillägg åt lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 408 000 kronor.

155:o) **Läroboksnämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:t förslag (punkt 180, s. 322), vilket innebär en anslagshöjning med 2 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 11 400 kronor.

156:o) **Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 181, s. 322 och 323) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Anslaget har uppförts med oförändrat belopp men i enlighet med förslag av skolöverstyrelsen givits förslagsanslags karaktär i stället för att tidigare ha varit obetecknat. Departementschefen har framhållit, att anslaget dock icke finge överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Utskottet. Utskottet, som ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag, förutsätter emellertid, att förändringen i anslagets natur icke kommer att medföra större anslagsöverskridanden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

157:o) **Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, s. 323—325), vilket innebär en anslagsminskning med 9 500 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 34 500 kronor.

158:o) **Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 325), vilket innebär en anslagshöjning med 6 500 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 16 500 kronor.

159:o) **Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 326—328), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

160:o) **Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 185, s. 329 och 330) föreslagit riksdagen att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *Sefve* väckt motion (II: 31), vari hemställts, att riksdagen måtte till resestipendier åt ämneslärare, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad, för budgetåret 1947/48 bevilja ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning med 19 000 kronor, avser reseunderstöd åt lärare i främmande levande språk.

Skolöverstyrelsen har hemställt om anvisande av *dels* ett reservationsanslag av 50 000 kronor till resestipendier åt ämneslärare vid de allmänna läroverken, att disponeras med 40 000 kronor till stipendier åt lärare i främmande levande språk och med 10 000 kronor åt lärare, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad, *dels* ett reservationsanslag av 3 000 kronor till resestipendier och studieunderstöd åt övningslärare vid de allmänna läroverken, *dels* ett reservationsanslag av 15 000 kronor till resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och praktiska mellanskolor, att disponeras med 8 000 kronor till stipendier åt lärare vid kommunala flickskolor, med 3 000 kronor till stipendier

åt lärare vid kommunala mellanskolor och med 4 000 kronor till stipendier åt lärare vid praktiska mellanskolor, *dels ock* ett reservationsanslag av 4 500 kronor till resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid privatläroverk.

Departementschefen har förklarat sig icke beredd att nu förorda, att reseunderstöd lämnas jämväl till andra lärare vid ifrågavarande läroanstalter än lärare i främmande levande språk, men har tillstyrkt ett från 31 000 kronor till 50 000 kronor förhöjt anslag till resestipendier åt språklärare.

I *motionen II: 31* anföres följande.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår bland annat hemställt om anvisande av ett reservationsanslag av 10 000 kronor åt ämneslärare, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad. *Departementschefen* har dock ej ansett sig kunna förorda detta anslag.

Ett motsvarande anslag till resestipendier fanns före sista världskriget på läroverkens stat och var då av mycket stor betydelse. De studier, som lärarna tack vare dessa stipendier kunde bedriva av skolväsendet i andra länder, gävo uppslag till en stor del av de undervisningsförsök, som vid denna tid pågingo i svenska skolor. Eftersom stipendierna tilldelades framför allt lärare vid provårsläroverk, kommo dessas under resorna gjorda erfarenheter och rön även de lärarkandidater till godo, som fingo sin utbildning vid provårsanstalterna.

Det är självfallet i och för sig önskvärt, att den isolering, som de svenska lärarna under kriget lidit av, snarast blir upphävd och att de åter få tillfälle taga kännedom om undervisningen i andra länder. Den omständigheten, att vårt svenska skolväsen står inför en genomgripande omgestaltung, gör det emellertid särskilt angeläget, att lärarna nu beredas tillfälle att studera andra länders undervisningsmetoder. Det har visat sig, att sådana studier i särskilt hög grad förmått öka lärarnas intresse av nya insatser i fråga om ungdomens undervisning och fostran.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och anser sig icke böra biträda det i motionen II: 31 framställda yrkandet. Utskottet vill dock i detta sammanhang framhålla betydelsen av att även andra lärare än dylika i främmande levande språk, och därvid särskilt lärare vid provårsläroverken, bliva satta i tillfälle att med hjälp av statliga stipendier företaga studieresor utomlands. Medel för ändamålet hava — såsom i motionen framhållits — tidigare varit uppförda på riksstaten.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 31, till *Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

161:o) **Psykologisk-pedagogiska institutet.** Kungl. Maj:t har (punkt 186, s. 330 och 331) föreslagit riksdagen att till Psykologisk-pedagogiska in-

stitutet för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 85 500 kronor, innebärande anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

Institutets styrelse har hemställt, att anslaget måtte höjas med 50 000 kronor för påbörjande av fyra 3-åriga kurser för utbildning av skolpsykologer.

Skolöverstyrelsen anser, att en utredning först bör komma till stånd för att klargöra, i vilken utsträckning utbildningen av skolpsykologer kan kombineras med den praktisk-psykologiska utbildningen för vissa andra verksamhetsområden.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Jag är ense med styrelsen för psykologisk-pedagogiska institutet och skolöverstyrelsen om önskvärheten av att få till stånd en utbildning i lämpliga former av skolpsykologer. Uppfattningarna om hur en sådan utbildning bör anordnas gå emellertid starkt isär. Därtill kommer, att, såsom i ärendet framhållits, behov av praktiska psykologer torde föreligga även på andra områden än skolans. Frågan om utbildning av skolpsykologer bör därför icke betraktas isolerat. Med hänsyn till vad sålunda anförts synes det nödvändigt att, innan en utbildning av ifrågasatt slag kan igångsättas, en utredning kommer till stånd för klarläggande av arbetsuppgifterna för olika slag av psykologer samt för uppgörande av lämpliga kursplaner m. m. Ifrågavarande utredning torde böra verkställas inom 1946 års skolkommision. I avvaktan på resultatet av kommissionens arbete är jag icke beredd att förorda någon särskild medelsanvisning till psykologisk-pedagogiska institutet för den föreslagna kursverksamheten. Anslaget torde därför böra uppföras med oförändrat belopp, 85 500 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. I likhet med departementschefen anser utskottet nödvändigt, att frågan om utbildning av skolpsykologer blir föremål för utredning på sätt departementschefen förordat, innan ett positivt beslut kan fattas angående denna utbildnings anordnande. Enligt vad utskottet under hand inhämtat är ifrågavarande utredning redan igångsatt inom 1946 års skolkommision.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Psykologisk-pedagogiska institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 85 500 kronor.

162:o) **Vissa kostnader för student- och realexamina.** Kungl. Maj:t har (punkt 187, s. 332—334) föreslagit riksdagen att till Vissa kostnader för student- och realexamina för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 377 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Nilson* i Spånstad väckt motion (II: 292), vari hem-

ställt, att riksdagen måtte besluta att alla extra avgifter för privatisternas prövning i real- och studentexamen avskaffas och att de utgifter som i förekommande fall bestridas med dessa medel direkt ersättas av statsverket.

Förevarande kostnader bestredos tidigare medelst inflytande examensavgifter, vilka icke redovisades över riksstaten. Redovisningen av inkomster och utgifter i fråga om såväl studentexamens- som realexamensmedlen sker från och med budgetåret 1942/43 över riksstaten. Utgiftsanslaget är för innevarande budgetår uppfört med 335 500 kronor, vilket innebär en höjning i jämförelse med föregående budgetår med 78 500 kronor. Denna höjning har sin grund dels i att anordningen med gransknings- och examensnämnder generellt införts vid realexamen för privatister, dels i att grunderna för erläggande av avgifter i samband med student- och realexamen ändrats (se prop. 1946: 142, s. 65 ff.).

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär en anslagshöjning med 41 500 kronor, varav 3 000 kronor hänföra sig till posten till arvoden för granskning av examensarbeten i realexamen och praktisk realexamen, vilka arvoden därigenom kunna utgå med enahanda belopp, som beräknats för budgetåret 1938/39. Återstoden av höjningen, som avser posten till övriga utgifter, är av automatisk natur.

I *motionen II: 292* anföres följande.

Enligt läroverksstadgans föreskrifter skall elev som önskar erlägga realexamen som privatist utöver den anmälningsavgift, som stadgas för elever i de allmänna skolorna, erlägga i tvenne olika avgifter 30 kronor för att bli prövad i examen. Privatist som önskar erlägga studentexamen skall i avgifter erlägga 90 kronor mera än elev som förberedes till examen vid de statliga läroverken.

Jag finner det ur alla synpunkter fullständigt felaktigt att privatisterna, som på egen hand skaffa sig de kunskaper som behövas för erläggande av examen, på detta sätt skola erlägga extra avgifter. Dels innebär avgiften ofta en kännbar belastning på en redan förut till det yttersta ansträngd ekonomi, dels borde det vara en rättvisesak att de elever, som utan någon kostnad för det allmänna skaffa sig detta kunskapsmått, hellre än att straffas med extra avgifter åtminstone borde beredas samma möjligheter i ekonomiskt avseende att avlägga examen som skolans egna elever ha. Samhället borde snarare understödja dem som genom egna studier nå fram till examen än så som nu sker fördyra avläggandet av examen som privatist.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Med anledning av motionen II: 292 får utskottet erinra därom, att genom beslut av 1946 års riksdag ändrade grunder fastställdes beträffande privatisternas examensavgifter. Sålunda utgå för den skriftliga prövningen för studentexamen numera 38 kronor och för realexamen 25 kronor. Dessa avgifter deponeras hos rektorerna vid de läroverk, där anmälan till examen sker, varefter rektorerna hava att, när resultatet av den skriftliga prövningen förelig-

ger, till de examinander, som blivit godkända i minst två av de skriftliga proven, återbetala ifrågavarande avgifter. Anordningen med bibehållandet av en mindre avgift befanns motiverad för att minska tillströmningen av mindre väl förberedda examinander.

Någon anledning att nu vidtaga ändringar av den så sent som i fjol beslutade anordningen med avseende å privatisternas examensavgifter anser utskottet icke föreligga, varför utskottet avstyrker bifall till ifrågavarande motion. Av den till stöd för motionärens yrkande förebragta motiveringen synes även framgå, att motionären utgått från att tidigare i ämnet gällande bestämmelser fortfarande vore i kraft.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 292, till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 377 000 kronor.

163:o) **Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 189, s. 335—337) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hage m. fl.* (I: 188) och den andra inom andra kammaren av fru *Ericson* i Luleå *m. fl.* (II: 211), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande anslag måtte med hänsyn till Norrbottens läns landstings höga uttaxering och andra anförda omständigheter uttala sig för att ett anslagsgivande från anslaget till skolhemmet i Luleå icke måtte förbindas med det föreslagna villkoret, att Norrbottens läns landsting även skall giva anslag för nämnda ändamål, ävensom att riksdagen måtte medgiva, att statsbidraget får utgå med 75 procent av stadens kostnader för uppförandet [353 800 — 50 000 (LKAB:s anpart) = 303 800] eller 227 850 kronor;

dels ock en inom första kammaren av herrar *Söderkvist* och *Sjödahl* väckt motion (I: 139), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att folk- och småskoleseminarierna likställas i fråga om rätten för landsting, annan kommun, stiftelse eller enskild sammanslutning att erhålla statsbidrag till uppförande och inredning av skolhemsbyggnader.

Beträffande innehållet i nämnda motioner hänvisas, i den mån detsamma ej framgår av redogörelsen i det följande, till motionerna I: 188 och I: 139.

Bestämmelser angående statsbidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter och till avlönande av föreståndare vid dylikt skolhem

äro meddelade i kungörelsen 1945: 594. Jämlikt denna kungörelse må statsbidrag till uppförande och inredning av skolhemsbyggnader för lärjungar vid allmänt läroverk, kommunalt gymnasium, kommunal mellanskola, kommunal flickskola, högre folkskola, tekniskt läroverk, statsunderstött handelsgymnasium eller enskild läroanstalt under inseende av skolöverstyrelsen eller överstyrelsen för yrkesutbildning samt till anskaffande av erforderliga inventarier för skolhem utgå till landsting, annan kommun, stiftelse eller enskild sammanslutning. Statsbidrag må jämväl utgå till inköp och ändring av befintlig byggnad, som finnes lämplig för skolhem. Om statsbidrag till skolhem vid internatskolor beslutar Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Statsbidrag utgår med 75 procent av de styrkta verkliga kostnaderna för skolhemsbyggnader och inredning därav jämte inventarier. Där särskilda skäl föreligga, må statsbidrag beviljas med belopp intill 90 procent av de styrkta verkliga kostnaderna.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget från 500 000 kronor till 750 000 kronor för iordningställande av ytterligare 1 à 2 skolhem.

I detta sammanhang har behandlats uppkommen fråga om statsbidrag till uppförande av ett elevhem vid högre tekniska läroverket i Luleå.

Genom beslut den 4 juni 1943 föreskrev Kungl. Maj:t såsom villkor för upprättandet av ett tekniskt gymnasium i Luleå, bland annat, att Luleå stad åtog sig att inrätta ett elevhem med plats för minst 40 elever vid gymnasiet. Detta villkor har Luleå stad genom beslut av stadsfullmäktige den 9 juli 1943 åtagit sig och sedermera även fullgjort. I ansökan den 18 augusti 1945 — vid vilken tidpunkt elevhemmet redan var i det närmaste färdigt — ha stadsfullmäktige anhållit om statsbidrag till elevhemmet med minst 75 procent av de till 353 800 kronor beräknade kostnaderna för själva byggnaden och dess inredning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning framhåller i utlåtande den 31 augusti 1945, att, då elevhemmet praktiskt taget redan kommit till stånd och detta som en följd av ett åtagande från stadens sida för gymnasiets förläggande till Luleå, gällande bestämmelser angående statsbidrag knappast gåve stöd åt den av staden gjorda framställningen. Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i ärendet och då Kungl. Maj:t, därest statsbidrag beviljades, kunde meddela särskilda föreskrifter rörande elevhemmets drift och förvaltning och därigenom förhindra, att hyrorna för eleverna sattes högre än vid andra liknande elevhem, hade överstyrelsen emellertid funnit sig böra tillstyrka beviljandet av lämpligt statsbidrag.

Länsstyrelsen i Luleå har anslutit sig till överstyrelsens uppfattning.

Statskontoret framhåller, att retroaktiv tillämpning av kungörelsen om statsbidrag till skolhem för lärjungar vid högre skolor uppenbarligen icke avsetts. De i ärendet åberopade omständigheterna syntes dock ha medfört ett för staden så ogynnsamt läge, att statsbidrag i viss utsträckning skulle

kunna vara motiverat. Statskontoret kunde icke undgå att finna landstingets inställning till den föreliggande frågan anmärkningsvärd. Det måste otvivelaktigt — såsom från stadens sida framhållits — vara ett betydande intresse för landstinget, att ungdom från länets landsbygd bereddes goda och billiga inackorderingsmöjligheter för studier vid tekniska gymnasiet i Luleå, och det hade på den grund bort kunna förväntas, att landstinget erbjudit sig att i viss utsträckning ekonomiskt stödja byggnadsföretaget. Med hänsyn härtill ville statskontoret föreslå, att Kungl. Maj:t — under förutsättning att landstinget beviljade staden ett bidrag å 50 000 kronor till elevhemsbyggnaden — utverkade riksdagens bemyndigande att från reservationsanslaget till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter taga i anspråk förslagsvis högst 125 000 kronor såsom statsbidrag för ändamålet.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Vidkommande frågan om statsbidrag till elevhemmet vid högre tekniska läroverket i Luleå finner jag i likhet med de hörda myndigheterna skäl tala för att, ehuru förutsättningar för bidrag till elevhemmets inrättande icke föreligga enligt kungörelsen 1945: 594 angående statsbidrag till skolhem för lärjungar vid högre skolor och till avlöning av föreståndare vid dylikt hem, staden dock erhåller visst statsbidrag för ändamålet. Ett annat ståndpunkts-tagande måste för staden med hänsyn till de föreliggande omständigheterna te sig obilligt. Som av den lämnade redogörelsen framgår, ha kostnaderna för elevhemmets uppförande och inredning uppgått till i runt tal 350 000 kronor, varav 50 000 kronor tillskjutits av Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag. Under hänvisning till vad statskontoret anfört finner jag det icke omotiverat, att jämväl landstinget lämnar bidrag till ifrågavarande kostnader. Därest så kommer att ske, vilket jag räknar med, synes statsbidraget lämpligen kunna bestämmas till högst 125 000 kronor, att utgå från förevarande anslag. Därest riksdagen icke framställer någon erinran mot vad jag sålunda anfört, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut i förevarande ärende och därvid meddela i ämnet erforderliga bestämmelser.

Med beaktande av vad sålunda av mig förordats torde förevarande anslag i enlighet med skolöverstyrelsens förslag för nästa budgetår böra höjas med 250 000 kronor till 750 000 kronor.

I *motionerna I: 188* och *II: 211* anföres bland annat följande.

Undertecknade motionärer ha i och för sig intet att i *princip* anmärka mot Kungl. Maj:ts villkor rörande visst bidrag från landstinget. Men vi finna det å andra sidan synnerligen beklagligt, om fastställandet av ett sådant villkor som detta skulle kunna leda till att Luleå stad alltjämt finge ensam taga på sig hela kostnaden — vilket icke är alldeles otänkbart. Härmed mena motionärerna icke alls, att de anse, att det vore riktigt, om landstinget i en sådan situation som denna återigen avslöge en framställning om anslag för här nämnda ändamål. Men å andra sidan vilja motionärerna framhålla, att det icke är otänkbart, att det inom landstinget alltjämt kan finnas en majoritet, vilken kan komma att gå på avslag på här nämnda framställning och motivera detta med de särskilda omständigheter, vilka utan tvivel kunna åberopas, då det gäller att överföra på landstinget anslag, vilka kanske kunna räknas till de mera perifera bland de anslag, varmed landstingen i allmänhet syssla.

Här kan också åberopas det förhållandet, att Norrbottens läns landsting är det hårdast skattetyngda av landets samtliga landsting och att landstinget sedan långa tider tillbaka haft den ställningen. Landstingsskatten har under ett flertal år varit 4 kronor 30 öre per skattekrona men har nu gått ned till 4 kronor 5 öre, vilket dock alltså innebär, att uttaxeringen — som här förut anmärkts — är den högsta i landet. Jämför härmed landstingsuttaxeringen i mellersta och södra Sverige, vilken håller sig omkring 2 kronor 40 öre à 3 kronor.

Men härtill kommer, att det kan befaras, att ett fullföljande av principen — att bidrag från landstinget alltid skall givas för blivande och planerade skolhem — kan komma att nödvändiggöra en återhållsamhet från landstingets sida, då det gäller exempelvis anslagsgivande för ändamål, som måste anses i ännu högre grad ligga närmare landstingens lämpliga anslagsgivanden, främst då sjukvården.

Här bör också i detta sammanhang kunna framhållas, att landstingsskatteunderlaget i länet — som till stor utsträckning vilar på tvenne synnerligen konjunkturbetonade exportindustrier — är synnerligen labilt och osäkert, vilket framgår vid en jämförelse med andra landstingsområden i landet. Det oaktat har Norrbottens landsting vågat sig på att taga på sig en hel del bördor av olika slag, vilka icke förekomma i en del andra landsting, exempelvis en del mycket höga jordbruksanslag, som i andra län — där ett mera stabilt jordbruk existerar — bäres av hushållningssällskapen. Så har landstinget i Norrbotten exempelvis för budgetåret 1947/48 beslutat giva ett samlat anslag av tillsammans 206 460 kronor för »jordbruk och binärings». Överhuvud framgår av befintlig statistik, att landstingen i Norrland bland annat av skäl, som här antytts, utökat sitt anslagsgivande för här nämnda ändamål under en tioårsperiod med 98,8 procent, under det att övriga landsting kunnat högst väsentligt minska sitt anslagsgivande för detta ändamål under nämnda period.

Till stöd för det i *motionen I: 139* gjorda yrkandet anföres följande.

Det är ett känt förhållande att efterfrågan på lämpliga inackorderingshem i en skolstad är mycket större än tillgången, en omständighet som ytterligare markerats av den år från år stegrade inflyttningen till städerna och den alltså rådande bristen på byggnadsmateriel. Ju mera differentierat skolväsendet i en stad är, desto större bliva också elevernas och målsmännens bekymmer för bostadsfrågans ordnande. Det är lätt att förstå hur förhållandena på detta område skola te sig i en mindre stad med en navigationsskola, ett seminarium, ett högre allmänt läroverk, ett tekniskt gymnasium, en kommunal flickskola, en skogsskola och en folkhögskola, där den övervägande delen av eleverna måste söka sig inackorderingshem i staden. I den här åsyftade staden ha några intresserade personer bildat en stiftelse med angivet syftemål att, sedan tillräckligt kapital anskaffats, på lämplig tomt uppföra en byggnad, avsedd att användas till bostäder för de kvinnliga seminarieeleverna. Att med frivilliga gåvor och insamlingar realisera en sådan uppgift torde dock kunna betecknas som hopplöst, och med nuvarande bestämmelser kan, som förut nämnts, statsbidrag för ändamålet ej erhållas. Det har antytts, att ett av skälen till att seminarierna ej upptagits i den ovan nämnda kungl. kungörelsen skulle vara, att vid dessa skolor utbildas eleverna för ett visst yrke. Men detta är ju också förhållandet med handelsgymnasierna och de tekniska läroverken och i ännu högre grad med de läroanstalter, som sortera under

överstyrelsen för yrkesutbildning, vilka samtliga äro upptagna i kungörelsen. Lindrande av den för närvarande mycket kännbara bristen på lärare, vilken föranlett inrättande av åtskilliga helt nya seminarier och parallellavdelningar vid ett flertal av de förutvarande, borde i någon mån kunna åstadkommas, om seminariernas elever hade möjlighet att komma i åtnjutande av den förmån, som i här berörda avseende beretts elever vid flertalet andra högre skolor.

Utskottet tillstyrker i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 750 000 kronor.

Utskottet.

I likhet med departementschefen har utskottet funnit skäligt, att statsbidrag med högst 125 000 kronor må ur anslaget utgå till elevhemmet vid högre tekniska läroverket i Luleå. Utskottet är även ense med departementschefen därom, att det icke kan anses omotiverat, att Norrbottens läns landsting lämnar bidrag till kostnaderna för elevhemmets uppförande. Departementschefen har också framhållit, att han räknade härmed. Vad i motionerna I: 188 och II: 211 anförts och hemställts har icke kunnat föranleda utskottet att frångå den ståndpunkt i förevarande ärende, som av departementschefen sålunda intagits och av utskottet här ovan biträts. Utskottet avstyrker därför bifall till ifrågavarande motioner.

Beträffande det i motionen I: 139 framställda yrkandet är utskottet icke berett att tillstyrka bifall till detsamma med hänsyn bland annat till att frågan om lärarutbildningen för närvarande är föremål för utredning, vilket kan komma att även påverka seminarieorganisationen. Motionen torde alltså icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 188 och II: 211, till *Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor;

II. att motionen I: 139 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

164:o) **Bidrag till avlöande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, s. 337—342), vilket innebär en anslagshöjning med 9 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kronor.

Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

165:o) **Småskoleseminarierna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, s. 343—354), vilket innebär en anslagshöjning med 760 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för småskoleseminarierna, som förordas av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för småskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	1 352 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a. Arvoden åt semina- rielläkare m. m. för- slagsvis	kronor	21 800	
b. Arvoden åt semina- riebibliotekarier ...	»	11 400	
c. Arvoden åt biträ- den på rektorsexpe- ditionerna	»	6 700	
d. Tilläggsarvoden åt lärare i trädgårds- skötsel	»	1 400	
e. Arvode åt ett biträ- de för matlagningen vid seminariet i Lycksele	»	1 800 kronor	43 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	kronor	672 900	
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	155 000	
		Summa kronor	2 223 000;

c) till *Småskoleseminarierna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 223 000 kronor.

166:o) **Småskoleseminarierna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, s. 354—356), vilket innebär en anslagshöjning med 40 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Småskoleseminarierna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 208 000 kronor.

167:o) **Småskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 194, s. 356 och 357), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Småskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

168:o) **Småskoleseminarierna: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 195, s. 357—361), vilket innebär en anslagshöjning med 126 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Småskoleseminarierna: Utrustning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 399 000 kronor.

169:o) **Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro-utbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 196, s. 361 och 362), vilket innebär en anslagshöjning med 2 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro-utbildning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 10 700 kronor.

170:o) **Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 197, s. 362 och 363), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

171:o) **Fortbildningskurs för lärare vid nomadskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 198, s. 363 och 364) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortbildningskurs för lärare vid nomadskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 9 400 kronor.

172:o) **Fortbildningskurs för föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 199, s. 364 och 365) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortbildningskurs för föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

173:o) **Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 200, s. 366) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, avser stipendier åt lärare i främmande levande språk vid folk- och småskoleseminarier, vid folk- och fortsättningssskolväsendet samt vid högre folkskolor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget skulle uppföras med 30 000 kronor och avses för stipendier även åt andra lärare än sådana i främmande levande språk samt åt lärare vid småskolor, mindre folkskolor och rikets abnormskolor ävensom åt statens folkskolinspektörer.

Departementschefen har förklarat sig icke beredd att nu förorda, att reseunderstöd lämnas jämväl till andra än lärare i främmande levande språk vid folk- och småskoleseminarier, vid folk- och fortsättningssskolväsendet samt vid högre folkskolor.

Utskottet.

Under hänvisning till vad utskottet i det föregående under punkten 160 anfört får utskottet med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts här ifrågavarande förslag hemställa,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

174:o) **Bidrag till Ericastiftelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 201, s. 366—371), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 35 000 kronor.

Folkskolinspektionen.

175:o) **Folkskolinspektionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 202, s. 371 och 372), vilket innebär en anslagshöjning med 277 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för folkskolinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1.	Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	800 000
2.	Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	138 600
3.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	50 900
			Summa kronor 989 500;

b) till *Folkskolinspektionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 989 500 kronor.

176:o) **Folkskolinspektionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 203, s. 372), vilket innebär en anslagsminskning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 297 000 kronor.

Skolmåltider.

177:o) **Bidrag till anordnande av skolmåltider.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204, s. 372 och 373), vilket innebär en anslagshöjning med 6 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

178:o) **Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 205, s. 373 och 374), vilket innebär en anslagshöjning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

179:o) **Kurser för utbildande av personal för skolmåltider.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 206, s. 374 och 375), vilket innebär en anslagshöjning med 34 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för utbildande av personal för skolmåltider* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

Folkskoleväsendet.

180:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 208, s. 376 och 377) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 720 000 kronor.

181:o) **Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 209, s. 377), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

182:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdsckolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 210, s. 377—380) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 025 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor.

I detta sammanhang har departementschefen vidare berört uppkommen fråga om undervisningen i slöjd och hushållsgöromål för lärjungar i hjälpklass.

Centralstyrelsen för svenska skolköckslärarinnornas förening har anhållit, att vid undervisning i hushållsgöromål av psykiskt efterblivna barn särskild undervisningsavdelning måtte få inrättas, om vid skola eller skolenhet ifrågavarande barns antal vid läsårets början uppgår till minst 5 och att, då antalet sådana barn uppgår till minst 10, två undervisningsavdelningar måtte få inrättas. Centralstyrelsen framhåller, att för närvarande inga speciella bestämmelser finnes beträffande antalet hjälpklassbarn i en avdelning vid undervisning i hushållsgöromål. Bestämmelser borde därför utfärdas beträffande antalet psykiskt efterblivna elever vid undervisning i hushållsgöromål i syfte att bättre avpassa avdelningarnas storlek efter barnens behov av individuell undervisning och att bereda möjligheter för ett större antal sådana barn att bli undervisade i särskilda avdelningar.

Skolöverstyrelsen, som ansett att även slöjdundervisningen borde beaktas i detta sammanhang, har beträffande undervisningen i hushållsgöromål och slöjd föreslagit bestämmelser i huvudsak överensstämmande med de av centralstyrelsen förordade, dock med den ändringen, att uppdelning av särskild avdelning skulle få ske, då antalet lärjungar överstege 10.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Jag delar den i ärendet framförda uppfattningen, att möjlighet bör öppnas att med statsbidrag anordna särskilda undervisningsavdelningar i slöjd och hushållsgöromål för lärjungar i hjälpklass. Undervisningen i dessa

ämnen torde ställa samma krav på individuell hjälp åt och tillsyn över de mindre begåvade barnen som undervisningen i läsåmnen. Jag är emellertid icke för närvarande beredd att sträcka mig så långt som skolöverstyrelsen föreslagit, utan förordar, att särskild undervisningsavdelning i slöjd och hushållsgöromål för lärjungar i hjälpklass må inrättas, om vid skola eller skolenhet antalet i denna undervisning deltagande sådana lärjungar vid läsårets början uppgår till minst 6, samt att uppdelning av dylik avdelning må ske, då antalet lärjungar överstiger, i hushållsgöromål 12 och i slöjd 15. Vid bifall härtill kan kostnadsökningen beräknas till i runt tal 6 500 kronor för undervisningen i hushållsgöromål och 50 000 kronor för slöjdundervisningen. Med hänsyn till gällande utbetalningsföreskrifter beträffande ifrågavarande statsbidrag kommer ett genomförande av förslaget icke att påverka anslagsbehovet för budgetåret 1947/48.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen föreslagit, att särskilda undervisningsavdelningar i slöjd- och hushållsgöromål för lärjungar i hjälpklass skulle enligt av departementschefen angivna grunder anordnas med statsbidrag. Kostnaderna härför hava beräknats till i runt tal 6 500 kronor för undervisning i hushållsgöromål och 50 000 kronor för slöjdundervisning. Med hänsyn emellertid till gällande utbetalningsföreskrifter beträffande ifrågavarande statsbidrag skulle ett genomförande av förslaget icke komma att påverka anslagsbehovet för nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet håller för sin del före, att i varje fall hjälpklass elever, som visa praktisk begåvning och fallenhet, icke lämpligen böra hänföras till särskilda undervisningsavdelningar i slöjd och hushållsgöromål. Enligt utskottets mening synes en mera ingående och fullständig utredning rörande en sådan utvidgning av statsbidragsgrunderna till hjälpklassanordningar, som av departementschefen förordats, böra föreligga än den nu förebragta, innan ståndpunkt kan tagas till denna ur pedagogiska och sociala synpunkter ömtåliga fråga.

Vidkommande förevarande anslags storlek för nästa budgetår har utskottet icke något att erinra mot att det uppföres med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp eller 4 025 000 kronor.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdsolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 025 000 kronor.

183:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 211, s. 380), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

184:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 212, s. 380 och 381), vilket innebär en huvudsakligen av anslagsbelastningen betingad höjning av anslaget med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kronor.

185:o) **Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 213, s. 381 och 382), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

186:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrapersonalens barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 214, s. 382), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrapersonalens barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 kronor.

187:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 215, s. 382 och 383), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

188:o) **Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 216, s. 383), vilket innebär en anslagsminskning med 1 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 9 700 kronor.

189:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.** Kungl. Maj:t har (punkt 217, s. 383 och 384) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 050 000 kronor, innebärande anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

Skolöverstyrelsen har föreslagit sådan ändring av gällande bestämmelser rörande statsbidrag till inackordering, att vid inackordering av lärjungar tillhörande sjunde och högre folkskoleklass med det i 1 § 2 och 3 mom. kungörelsen 1943: 538 förekommande uttrycket »närmaste skola» må avses närmaste skola av A- eller B 1-form. *Skolöverstyrelsen* anför, att från trakter, där inackordering av folkskolebarn förekommer, framförts önskemål om att statsbidrag kunde få utgå t. ex. när en målsman till en lärjunge tillhörande klass sju vid B3- eller D1-skola under sista läsåret önskade undervisning för lärjungen vid skola av A-form. Den nuvarande bestämmelsen om »närmaste skola» möjliggjorde icke detta.

Departementschefen har härom anført följande.

Det synes angeläget att underlätta för det stora antal landsbygdsskoldistrikt — omkring 1 300 — som ännu icke genomfört folkskolekursens förlängning med det sjunde skolåret, att planlägga och ordna denna organisationsändring på ett rationellt sätt. Det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om uppmjukning av gällande bestämmelser rörande inackordering av skolbarn synes ägnat att i viss mån underlätta en centralisering av undervisningen i sjunde klassen till skolor av A- eller B1-form och därmed även ett bättre utnyttjande av den med ett sjunde år förlängda skoltiden. Jag är därför beredd att för egen del förorda bifall till överstyrelsens ifrågavarande förslag. Med hänsyn till gällande rekvisitionsbestämmelser torde en dylik ändring av statsbidragsbestämmelserna icke nämnvärt påverka anslagsbehovet för nästa budgetår.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot vad departementschefen under denna punkt anført och föreslagit. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 2 050 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 050 000 kronor.

190:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 218, s. 385), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

191:o) **Folkskolor m m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn.** Kungl. Maj:t har (punkt 219, s. 385—388) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 700 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har förordat sådan ändring av gällande bestämmelser om statsbidrag till skolskjutsar, att ökade möjligheter erhållas för anordnande av lämpliga skolskjutsar särskilt på folkskolans högsta stadium, samt att statsbidrag till s. k. självskjutsar må kunna utgå för lärjungar i sjunde och högre folkskoleklass. Förslaget syftar i likhet med det under punkten 190:o) berörda förslaget till att främja ett rationellt utnyttjande av det sjunde skolåret i svagare skolformer genom att underlätta centralisering till högre skolformer av undervisningen på folkskolans högsta stadium.

Departementschefen har för egen del tillstyrkt de ifrågasatta ändringarna, vilka med hänsyn till gällande rekvisitionsbestämmelser icke torde märkbart påverka anslagsbehovet för nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen under denna punkt anfört och föreslagit, hemställer,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor.

192:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 220, s. 388 och 389), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

193:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa byggnadsarbeten. Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 221, s. 389 och 390), vilket beträffande

det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 4 000 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget avser oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Folkskolor m. m.*: *Bidrag till vissa byggnadsarbeten* ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.*: *Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten* ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

194:o) **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 222, s. 391), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.*: *Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

195:o) **Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 223, s. 391—394), vilket innebär en anslagshöjning med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.*: *Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

196:o) **Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag. Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 225, s. 394 och 395) — innebärande att från förstnämnda anslag avföras utgifter för bidrag, beviljade enligt nu gällande bestämmelser, och från sistnämnda anslag utgifter för statsbidrag, beviljade med tillämpning av det nya statsbidragssystem beträffande tjänstebostäder för folkskolans lärare, som är avsett att träda i kraft den 1 juli 1947 — hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till *Folkskolor m. m.*: *Tjänstebostadsbidrag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1947/48 bevilja byggnadsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare med tillhopa 4 000 000 kronor;

c) till *Folkskolor m. m.*: *Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

197:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 226, s. 395 och 396), vilket inne-

bär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 21 900 kronor.

198:o) **Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning. Folkskolor m. m.:Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 227, s. 396—398), vilket beträffande det förstnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 17 000 kronor och beträffande det sistnämnda anslaget innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett reservationsanslag av 77 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

199:o) **Nomadskolor: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 228, s. 399), vilket innebär en anslagshöjning med 91 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 226 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	» 24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 58 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 16 000

Summa kronor 324 000;

b) till *Nomadskolor: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 324 000 kronor.

200:o) **Nomadskolor: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 229, s. 399 och 400), vilket innebär en anslagshöjning med 34 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 234 200 kronor.

201:o) **Nomadskolor: Förtättningskolorundervisning för nomadbarn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 230, s. 400), vilket innebär en anslagshöjning med 1 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nomadskolor: Förtättningskolorundervisning för nomadbarn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 20 900 kronor.

202:o) **Förtättningskolor: Bidrag till avlöning åt lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 231, s. 401 och 402), vilket innebär en anslagsminskning med 175 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förtättningskolor: Bidrag till avlöning åt lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

203:o) **Förtättningskolor: Bidrag till centralisering av förtättningskolorväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 232, s. 402—404), vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förtättningskolor: Bidrag till centralisering av förtättningskolorväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 530 000 kronor.

204:o) **Förtättningskolor: Utbildningskurser för lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 233, s. 404 och 405), vilket innebär en anslagshöjning med 4 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förtättningskolor: Utbildningskurser för lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 700 kronor.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

205:o) **Understöd till högre folkskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 234, s. 405 och 406), vilket innebär en anslagshöjning med 280 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd till högre folkskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 485 000 kronor.

206:o) **Bidrag till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 235, s. 407 och 408), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att statsbidrag till avlönande av skolskötorskor vid högre folkskolor må utgå i överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

b) till *Bidrag till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

207:o) **Folkhögskolor: Understöd.** Kungl. Maj:t har (punkt 236, s. 408—410) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att statsbidrag i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer må utgå till bestridande av kostnaderna för utbetalande av provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat; dels ock till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 065 000 kronor, vilket sistnämnda förslag innebär en anslagshöjning med 435 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.* väckt motion (II: 134), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt utredning av frågan om beviljande av statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna samt förslag i ämnet till 1948 års riksdag.

Skolöverstyrelsen har med utgångspunkt från de för budgetåret 1945/46 gällande bidragsgrunderna hemställt om en anslagshöjning med 35 000 kronor till 2 665 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

Jag erinrar, att 1946 års riksdag under höstsessionen med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning (propositionen nr 311 s. 80 ff.) medgivit, att statsbidrag i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer må utgå till bestridande av kostnaderna för utbetalande av tillfälligt lönetillägg och provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet förordat. Kostnaderna för det provisoriska lönetillägget beräknades till i runt tal 245 000 kronor.

Folkhögskolans lärarförening har gjort framställning om åtgärder i syfte att en lönereglering för lärarna vid de statsunderstödda folkhögskolorna måtte komma till stånd vid samma tidpunkt som löneregleringen för stats-tjänstemännen. Av praktiska skäl läser detta vara omöjligt. Jag är emellertid beredd att föranstalta om en utredning i syfte att en dylik lönereglering må kunna äga rum så snart som möjligt. I avbidan på resultatet av denna utredning finner jag skäligt, att folkhögskolans lärare för nästa budgetår tillerkännas provisoriskt lönetillägg med högre belopp än som utgår för innevarande budgetår. Vid övervägande av lönetilläggets storlek har jag ansett mig böra förorda, att det bestämmes i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av följande sammanställning:

rektor

a) kurstid 34 veckor	kronor 1 260
b) » 24 eller 21 veckor	» 840

ämneslärare med fast anställning

a) kurstid 34 veckor	» 1 080
b) » 24 »	» 720
c) » 21 »	» 600

extra ordinarie och vikarierande ämneslärare

a) kurstid 24 veckor	» 600
b) » 21 »	» 540

timlärare i läsämne kronor 1: 30/tim.*övningslärare*

a) slöjd	» 1: 10/tim.
b) hushållsgöromål	» 4: 50/dag
c) gymnastik och sång	» 1: 30/tim.

Beträffande tilläggsbeloppen för timlärare i läsämne och för övningslärare torde dock Kungl. Maj:t böra äga vidtaga de jämkningar, som må befinnas påkallade av hänsyn till den av chefen för finansdepartementet under för flera huvudtitlar gemensamma frågor berörda allmänna regleringen av timlärararvodena och övningslärares löner. I övrigt torde böra gälla i huvudsak samma villkor och bestämmelser med avseende å lönetillägget som för innevarande budgetår. Kostnaderna torde kunna beräknas till i runt tal 400 000 kronor.

I *motionen II: 134* anföres bland annat följande.

Frågan om statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna underställdes förra året riksdagens prövning genom motionerna I: 208 och II: 326. Dessa motioner ledde emellertid icke till någon riksdagens åtgärd, emedan statsutskottet i sitt utlåtande förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på den i desamma berörda frågan i samband med de pågående utredningarna rörande undervisningsväsendets ordnande för framtiden. Utskottet ansåg, att resultatet av dessa utredningar i den mån de berörde folkskolans ställning i skolorganisationen först borde avvaktas, innan problemen angående folkhögskolan upptogs till övervägande.

Enligt vad vi ha erfårit har skolkommissionen beslutat uppdraga åt en delegation inom kommissionen att utreda frågan om folkhögskolans ställning och uppgifter inom skolväsendet, varvid även frågan om statsbidrag till byggnader för folkhögskolan borde upptagas till undersökning. Direktiven för denna utredning torde emellertid vara föga preciserade. Vidare får man också förutsätta, att den avsedda reformen av vårt undervisningsväsende kommer att dröja ännu åtskillig tid. Vi anse därför att frågan om statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna borde kunna lösas oberoende av den planerade reformen av hela skolväsendet. Utredning av frågan bör fördens skull ske snarast möjligt efter direkt beslut av Kungl. Maj:t och förslag föreläggas helst nästa års riksdag. Om så anses lämpligt bör ju denna utredning kunna verkställas av skolkommissionen, då den har sin uppmärksamhet riktad på saken.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Beträffande det i motionen II: 134 framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att frågan om beviljande av statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna — såsom även i motionen påpekats — för närvarande är föremål för utredning inom 1946 års skolkommision. Vid sådant förhållande anser utskottet anledning saknas att i skrivelse till Kungl. Maj:t i enlighet med det i motionen framställda yrkandet anhålla om utredning av ifrågavarande spörsmål. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen II: 134, men vill i detta sammanhang uttala förhoppningen om att utredningen bedrivs så, att resultatet av densamma snart kan föreligga.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) medgiva, att statsbidrag i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer må utgå till bestridande av kostnaderna för utbetalande av provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

b) till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 065 000 kronor;

II. att motionen II: 134 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

208:o) **Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 237, s. 410 och 411), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

209:o) **Folkhögskolor: Stipendier åt elever.** Kungl. Maj:t har (punkt 239, s. 411—416) föreslagit riksdagen att till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wahlund* (I: 162) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Luttra *m. fl.* (II: 320), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att högsta stipendiebeloppet till elever vid folkhögskolor och verkstadsskolor måtte, då särskilda skäl därtill föranleda, kunna utgå med 115 kronor per månad och dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte lämna studielånenämnden i uppdrag att utreda huruvida icke deltagandet i undervisningen vid nämnda skolor bör göras helt utgiftsfritt för eleverna genom att staten övertager inackorderingskostnaderna.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande motioner hänvisas till motionen I: 161.

Kungl. Maj:ts förslag, som förutsätter i huvudsak oförändrade grunder för nu ifrågavarande stipendier, innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor.

Bestämmelser angående stipendier åt elever vid folkhögskolor äro meddelade i kungörelsen 1934: 399 (ändrad genom kungörelserna 1945: 569 och 1946: 372). Enligt dessa bestämmelser må stipendium tilldelas endast obemedlad och mindre bemedlad elev. Elev hänföres till tre behovsgrader, varvid till högsta behovsgraden endast bör räknas elev, som i synnerlig grad är i behov av stipendium. För elev av tredje (högsta) behovsgraden må beräknas högst 90 kronor, för elev av andra behovsgraden högst 60 kronor och för elev av första behovsgraden högst 30 kronor för varje läsmånad. Dessa belopp ha fastställts av 1946 års riksdag.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget med 800 000 kronor. Överstyrelsen har därvid — i samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen — förordat nya grunder för utdelande av ifrågavarande stipendier, i huvudsak innebärande införande av samma system med grundstipendier och behovsstipendier, som från och med innevarande budgetår tillämpas i fråga om stipendier vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Överstyrelsen föreslår, att grundstipendiet för inackorderad elev sättes till 45 kronor per läsmånad, dock att för elev vid folkhögskola i stad grundstipendiet borde bestämmas till 55 kronor. För dagligen resande elev föreslås ett grundstipendium, motsvarande dels resekostnaden i den mån densamma överstiger 5 kronor per månad, dels ock hälften av kostnaden för en måltid om dagen. För närvarande gäller beträffande sistnämnda kategori elever, att de erhålla ersättning för resekostnad överstigande 15 kronor per månad.

Behovsstipendiet föreslås av överstyrelsen utgå med högst 45 kronor per månad, dock att där elev är hänvisad till enskild inackordering beloppet borde kunna utgå med högst 60 kronor i månaden.

Överstyrelsen har beräknat *kostnaden* för ett genomförande av förslaget under nästa budgetår till 2 100 000 kronor eller 800 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Statskontoret har avstyrkt förslaget om införande av nya stipendiegrunder för folkhögskolornas del.

Icke heller *studielänenämnden* har ansett sig kunna för närvarande tillstyrka skolöverstyrelsens förslag. Nämnden har anfört följande.

Studielänenämnden finner visserligen, att skäl tala för att införa ett med »läroverkssystemet» likartat stipendiesystem även vid folkhögskolorna. Det bör emellertid enligt nämndens mening då anpassas efter de särskilda förhållandena

vid dessa undervisningsanstalter. Sålunda synas grundstipendierna, särskilt för alla å landsbygden belägna folkhögskolor, böra avvägas efter andra grunder än de för läroverken gällande och nu av skolöverstyrelsen föreslagna. Kurserna vid folkhögskolorna äro avsevärt kortare än vid läroverken och inackorderingen i internat är i regel betydligt billigare än den för läroverksungdomen vanliga inackorderingen i enskilda hem. Genomgången av en kurs blir därför lättare att finansiera än vid läroverken. De utan behovsprövning utgående grundstipendierna synas därför icke behöva tilltagas så högt som skolöverstyrelsen föreslagit. Beloppet synes vidare böra sättas i relation till de varierande inackorderingskostnaderna vid de olika folkhögskolorna. Vidare måste folkhögskolorna, så vitt nämnden har sig bekant, redan nu avvisa ett mycket stort antal sökande på grund av platsbrist, och ökning av folkhögskolornas kapacitet lär knappast kunna ske med hänsyn till att detta kräver omfattande och för närvarande icke möjliga nybyggnader. Då grundstipendierna synas verka därhän, att tillströmningen till skolorna i hög grad stimuleras, synes även av nu anförda omständighet grundstipendiernas storlek böra begränsas.

Med hänsyn till anförda synpunkter ställer sig nämnden tveksam till skolöverstyrelsens nu framlagda förslag och anser, att det bör underkastas ytterligare prövning. Denna synes nämnden lämpligen böra ske i samband med den allmänna översyn av statens studieunderstödjande verksamhet, som nämnden föreslagit i utlåtande angående stipendier åt elever vid folk- och småskoleseminarier. Nämnden är sålunda icke beredd att nu tillstyrka överstyrelsens förslag i ämnet.

För att emellertid bereda de elever vid folkhögskolorna i städer, som icke ha förmånen av inackordering i internat vid skolan, bättre stipendievillkor än nu, synes högstbeloppet av stipendium böra höjas så, att det motsvarar högstbeloppet för i enskilt hem inackorderad läroverkslärjunge. Nämnden föreslår därför, att stipendium till folkhögskolelev i avvaktan på närmare utredning om stipendiernas slutliga disposition, måtte kunna utgå med högst 115 kronor per studiemånad. Vid utmätandet av stipendier böra också välvilliga grunder i fråga om sökandens ekonomiska förhållanden tillämpas.

Departementschefen har för egen del anført i huvudsak följande.

Uppdelningen av stipendierna vid de allmänna läroverken i grundstipendier och behovstipendier har främst motiverats av den beträffande dessa skolor framträdande motsättningen mellan begreppen skolort och icke-skolort. Detta förhållande gör sig icke med samma styrka gällande vid folkhögskolorna. Skall ett liknande system införas jämväl i fråga om dessa, synes därför icke lämpligt eller möjligt att utan vidare kopiera läroverkens stipendiesystem. Folkhögskolornas elevstipendier böra i stället, såsom studielånenämnden framhåller, anpassas efter de särskilda förhållandena vid dessa undervisningsanstalter, varvid särskilt bör beaktas de avsevärt kortare kurserna och den i regel icke oväsentligt billigare inackorderingen vid folkhögskolorna. Dessa frågor tarva emellertid ytterligare överbäganden.

Studielånenämnden har i annat sammanhang uttalat, att den med hänsyn till den snabba utvecklingen av statens studiehjälp åt den studerande ungdomen och de förslag om ändrade grunder för eller utvidgning av densamma, som redan framställts eller kunde väntas komma att framställas, funne en allmän och grundlig översyn av denna studiehjälperksamhet ofrånkomlig, innan nya steg toges. Jag har för egen del kommit till samma uppfattning. Det synes därvid särskilt angeläget att såvitt möjligt klara gränser uppdra-

gas mellan olika former av studiehjälp samt att enkla och enhetliga principer införas för tilldelningen av studiehjälpsunderstöd av olika slag. Det administrativa förfarandet med avseende på studiehjälpen har även synts böra underkastas omprövning.

Den 29 november 1946 har jag efter vederbörligt bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning angående universitets- och högskolestudenternas ekonomiska och sociala förhållanden. De sakkunniga ha till främsta uppgift att utreda studiehjälpsfrågan för de studerande vid universiteten och med dem jämförliga högskolor. Sedermera har Kungl. Maj:t på min föredragning uppdragit åt studielånenämnden att utreda motsvarande spörsmål beträffande de stora huvudgrupperna av övriga statliga eller statsunderstödda undervisningsanstalter. Jag förutsätter, att nämnden skall kunna bedriva utredningen med sådan skyndsamhet, att resultatet därav kan delgivas nästa års riksdag. I avvaktan härpå är jag icke beredd att förorda någon principiell ändring av grunderna för nu ifrågavarande stipendier.

Däremot vill jag icke motsätta mig en provisorisk höjning av maximibeloppet för folkhögskolestipendierna för att bereda de elever vid folkhögskola i stad, vilka icke ha fördelen av inackordering i internat vid skolan, samma stipendieförmåner som i samma situation varande läroverkselever m. fl. Jag tillstyrker därför studielånenämndens förslag, att stipendium i angivet fall må kunna utgå med högst 115 kronor för läsmånad. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i detta hänseende.

Därest riksdagen icke framställer erinran mot vad jag sålunda anfört, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 200 000 kronor till 1 500 000 kronor, vilken höjning i huvudsak sammanhänger med beräknad ökning av elevantalet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen efter vederbörligt bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning angående universitets- och högskolestudenternas ekonomiska och sociala förhållanden. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt studielånenämnden att utreda motsvarande spörsmål beträffande de stora huvudgrupperna av övriga statliga eller statsunderstödda undervisningsanstalter. I avvaktan på att resultatet av nämndens utredning föreligger har departementschefen icke funnit sig beredd att förorda någon principiell ändring av grunderna för folkhögskolestipendierna. Däremot har departementschefen icke velat motsätta sig en provisorisk höjning av maximibeloppet för ifrågavarande stipendier för att bereda de elever vid folkhögskola i stad, vilka icke hade fördelen av inackordering i internat vid skolan, samma stipendieförmåner som i motsvarande situation varande läroverkselever m. fl. och i sådant avseende förordat, att stipendium finge utgå med högst 115 kronor. Utskottet biträder vad departementschefen i sistnämnda avseende föreslagit och anser sig icke — med hänsyn till att förevarande stipendiefrågor för närvarande äro föremål för utredning — böra tillstyrka de i motionerna I: 162 och II: 320 framställda förslagen.

Ifrågavarande anslag torde i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 1 500 000 kronor.

Utskottet.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor;

b) att motionerna I: 162 och II: 320 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

210:o) **Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 240, s. 416 och 417), vilket innebär en anslagsminskning med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 9 800 kronor.

Abnormundervisningen.

211:o) **Läroanstalter för blinda: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 242, s. 418 och 419), vilket innebär en anslagshöjning med 3 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läroanstalter för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 201 200 kronor.

212:o) **Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 244, s. 419 och 420), vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 118 000 kronor.

213:o) **Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 245, s. 420 och 421), vilket innebär en anslagshöjning med 1 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 900 kronor.

214:o) **Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 246, s. 421), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

215:o) **Understöd åt blivande blindlärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 247, s. 421), vilket innebär en anslagsminskning med 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt blivande blindlärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 1 800 kronor.

216:o) **Tryckning av blindskrifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 248, s. 422), vilket innebär en tillfällig anslagshöjning med 6 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 300 kronor.

217:o) **Dövstumskolorna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 250, s. 422—424), vilket innebär en anslagshöjning med 90 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 772 000 kronor.

218:o) **Dövstumskolorna: Utrustning av dövstumskolan i Härnösand.** Kungl. Maj:t har (punkt 251, s. 424—426) föreslagit riksdagen att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

Av det begärda anslaget avses ett belopp av 3 000 kronor skola ställas till dövstumskolestyrelsens förfogande för *a n l i t a n d e a v e n m ö b e l a r k i t e k t*. Härom inhämtas av statsrådsprotokollet bland annat följande.

Dövstumskolestyrelsen har anfört följande.

För att få fram trevliga och ändamålsenliga möbler och textilier särskilt till elevrummen, kindergartensalen, matsalarna och dagrummen, rektorsexpeditionen, som tillika är styrelserum, lärarrummet och bostadsrummen för personalen och för att från olika firmor kunna infordra offerter på dessa inventarier är det önskvärt, att styrelsen erhåller möjlighet att anlita en möbelarkitekt för uppgörande av förslag till rummens möble-ring jämte ritningar och arbetsbeskrivningar på de erforderliga möblerna. Dövstumskolestyrelsen anholder därför att för ändamålet ett anslag på 3 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande.

Skolöverstyrelsen, som funnit det synnerligen viktigt, att sakkunnig hjälp anlätades vid utarbetandet av förslag till nyanskaffningen, har tillstyrkt, att 3 000 kronor anvisas till anlåtande av en möbelarkitekt.

Byggnadsstyrelsen, som funnit det angeläget att en möblering av här ifrågavarande omfattning med delvis speciell karaktär från början planerades med största omsorg, har tillstyrkt den av dövstumskolans styrelse gjorda framställningen och har icke haft något att erinra mot det föreslagna beloppet 3 000 kronor. Med hänsyn till att ritningar till de nya byggnaderna utfördes av arkitekten W. Gahn, har byggnadsstyrelsen ansett lämpligt, att uppdraget beträffande möbleringen jämväl lämnades till denne.

Statskontoret har ansett, att en utredning av förevarande art icke borde begränsas till inventarieanskaffning allenast för en viss läroanstalt utan avse utarbetande av förslag till standardutrustning för samtliga dövstumskolor, vilket förslag sedermera skulle kunna läggas till grund för beräkningen av ifrågakommande medelsanvisningar för utrustningsändamål.

1945 års dövstumutredning har anfört följande.

Då det är av vikt att erhålla en på samma gång hållbar, ändamålsenlig och trivsamt inredning av skolan, synes det nödvändigt att anlita sakkunnig hjälp vid utformningen av förslaget till utrustning för skolan. Detta synes lämpligen kunna ske på sätt styrelsen för dövstumskolan föreslagit. Utredningen får därför tillstyrka, att det begärda beloppet å 3 000 kronor för anlåtande av möbelarkitekt ställes till dövstumskolans förfogande. Förslaget till utrustning för skolan, vilket utredningen torde böra beredas tillfälle att granska, bör sedermera kunna utnyttjas även för övriga dövstumskolor och läggas till grund för beräkningar av medelsanvisningar för utrustningsändamål för dessa.

Departementschefen har anslutit sig till dövstumskolstyrelsens förslag.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker, att ifrågavarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 185 000 kronor.

Utskottet vill emellertid med anledning av det av dövstumskolstyrelsen i Härnösand framförda och av departementschefen förordade förslaget om att av anslaget 3 000 kronor skulle disponeras av styrelsen för anlåtande av en möbelarkitekt framhålla, att utskottet finner den särskilda sakkunskap, som på detta område kan behöva anlitas, i främsta rummet erforderlig för att ernå en sådan utrustning, som tillgodoser såväl praktiska som ekonomiska krav. Uppläggandet av helt nya, specialritade och specialkonstruerade serier synes utskottet endast i undantagsfall — där så visar sig oundgängligen nödvändigt — böra äga rum.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Utrustning av dövstumskolan i Härnösand* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

219:o) **Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 252, s. 426), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

220:o) **Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 253, s. 426), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

221:o) **Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 254, s. 426), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 9 600 kronor.

222:o) **Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 255, s. 427), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

223:o) **Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 256, s. 427 och 428) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

224:o) **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 257, s. 429), vilket innebär en anslagshöjning med 19 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för dövstumprästerna och dövstumkonsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 122 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 7 200
	<hr/> Summa kronor 130 200.

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 67 900
	<hr/> Nettoutgift kronor 62 300;

b) till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 62 300 kronor.

225:o) **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 258, s. 429 och 430), vilket innebär en anslagshöjning med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 21 300 kronor.

226:o) **Bidrag till tidning för dövstumma.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 259, s. 430), vilket innebär anvisande av samma anslagsbe-
lopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till tidning för dövstumma* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 1 000 kronor.

227:o) **Bidrag till svenska föreningen för dövas väl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 260, s. 430 och 431), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska föreningen för dövas väl* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

228:o) **Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 261, s. 431 och 432) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 4 000 kronor.

Yrkesundervisningen.

229:o) **Högre tekniska läroverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 263, s. 433—446) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledas av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Högre tekniska läroverk: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 380 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 1 425 000 kronor.

Kungl. Maj:t har bland annat föreslagit, att vid högre tekniska läroverket i Stockholm skulle med hänsyn till den ökade arbetsbörda för rektor, som föranledes av att undervisningen vid läroverket även omfattar aftonundervisning, utgå ett belopp av 1 500 kronor till en biträdande rektor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och har med hänsyn till de särskilda förhållanden, som föreligga vid högre tekniska läroverket i Stockholm, icke funnit anledning till erinran mot att ett belopp av 1 500 kronor anvisas till en biträdande rektor vid nämnda läroverk.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledas av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förslagsvis kronor 1 720 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Arvoden åt skollä-
kare m. m., *för-
slagsvis* kronor 20 260
 - b. Arvoden åt biblio-
tekarier » 7 645
 - c. Arvoden åt bokfö-
rings- och skrivbi-
träden åt rektorer » 19 100

d. Arvode åt biträ-		
dande rektor	kronor 1 500	kronor 48 505
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie		
personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 525 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	142 500
	Summa kronor	3 436 005

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m. . .	kronor 56 005
	Nettoutgift kronor 3 380 000;

c) till *Högre tekniska läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 380 000 kronor.

230:o) **Högre tekniska läroverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 264, s. 446—448), vilket innebär en anslagshöjning med 46 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 316 000 kronor.

231:o) **Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 265, s. 448—450), vilket innebär en anslagshöjning med 209 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 342 600 kronor.

232:o) **Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 266, s. 450—453) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

233:o) **Högre tekniska läroverk: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 267, s. 454), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

234:o) **Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 268, s. 454), vilket inne-

bär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 18 400 kronor.

235:o) **Understöd åt handelsgymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 270, s. 454—461), vilket innebär en anslagshöjning med 75 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 505 000 kronor.

236:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning.** Kungl. Maj:t har (punkt 271, s. 461 och 462) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman* och fru *Alm* (I: 8) och den andra inom andra kammaren av herrar *Persson* i *Vinberg* och *Sundström* i *Skövde* (II: 12), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en översyn av de nuvarande statsbidragen till yrkesundervisningen i syfte att höja statsbidragets andel i utgifterna för kommunala och enskilda yrkesundervisningsanstalter;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Allard m. fl.* väckt motion (II: 291), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att vid centrala verkstadsskolor, flygmekanikerskolan i *Möln dal*, skolor för viss arbetslös ungdom samt kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning med heldagsundervisning i kurser av minst fem månaders längd efter skolledningens bedömande lämpligt antal friluftsdagar må kunna anordnas utan att därigenom minskning sker i skolan eljest tilldelat statsbidrag, samt att särskilda medel ställas till dessa skolors förfogande för gäldande av med organiserandet och bedrivandet av friluftsverksamheten förenade kostnader.

Beträffande innehållet i nämnda motioner hänvisas, i den mån detsamma ej framgår av redogörelsen i det följande, till motionerna I: 8 och II: 291.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 400 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt ett av *överstyrelsen för yrkesutbildning* framlagt förslag om uppmjukning av nuvarande praxis i fråga om beviljande av statsbidrag för undervisning i levande främmande språk i andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelas. Härom har överstyrelsen anfört följande.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 hemställde överstyrelsen, att det i nådiga brevet den 30 juni 1943 intagna villkoret, att statsunder-

stöd icke finge utgå till undervisning i främmande språk i lärlingsskolor, lärlingskurser och kurser för äldre, från och med budgetåret 1945/46 icke längre måtte föreskrivas. Med hänsyn till föredragande departementschefens, sedermera av 1945 års riksdag godkända, till proposition nr 260 gjorda uttalande, att denna föreskrift icke skulle äga fortsatt giltighet, men att understöd till undervisning i främmande språk dock endast i undantagsfall borde beviljas för andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelades, har överstyrelsen ansett sig förhindrad att annat än i undantagsfall bevilja framställningar om statsunderstöd för språkundervisning vid annan utbildning än merkantil sådan. Intresset av språkundervisning i samband med yrkesutbildning synes emellertid vara stort. Ansökningar om statsbidrag för undervisning i främmande språk förekomma ofta från olika yrkesundervisningsanstalter, därvid språkundervisning föreslås antingen i form av fristående kurser eller i samband med utbildning inom hantverk och industri. Överstyrelsen får därför hemställa om generellt bemyndigande att medgiva statsbidrag för undervisning i levande främmande språk även i andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelas. Givetvis avser överstyrelsen att taga skälig hänsyn till den betydelse, undervisningen i främmande språk kan ha i varje särskilt fall.

I *motionerna I: 8* och *II: 12* anföres bland annat följande.

I den livliga diskussion av skolfrågorna, som pågått de sista åren i avslutning till de stora skolutredningarna, har man allt oftare hört det kravet framställas, att de praktiska studielinjerna och yrkesundervisningen måste göras »socialt likvärdiga» med de högre teoretiska skolorna. För att detta skall kunna ske erfordras emellertid, att yrkesskolornas allmänna standard höjes och att såväl yrkesskolfolket som allmänheten-mälsmännen får det intrycket, att yrkesskolväsendet är föremål för statsmakternas omvårdnad och intresse i lika hög grad som de som »finare» betraktade lärdomsskolorna. Tyvärr är det inte möjligt att få det intrycket nu. Tvärtom har man nog en känsla av att yrkesskolorna äro något styvmoderligt behandlade. — 1940 års skolutredning sköt hela yrkesutbildningsfrågan ifrån sig, och 1946 års skolkommision har ännu inte påbörjat den utredning om yrkesutbildningens aktuella problem och dess inlemmande i det allmänna skolsystemet, som borde vara klar något så när samtidigt som man är färdig med planeringen av den allmänna botten skolans och dess teoretiska överbyggnaders framtida utseende. Härtill kommer, att yrkesundervisningen rent ekonomiskt får mycket mindre stöd av statsmakterna än samtliga andra skoltyper och i hög grad är beroende av kommunalt och enskilt initiativ och dito offervilja för att kunna existera. En större insats från statens sida vore här utan tvivel väl motiverad.

Ur kommunal synpunkt kan bland annat anmärkas, att de nuvarande låga statsbidragen inte utjämna den orättvisa, som ligger i att vissa kommuner få bestrida stora kostnader för yrkesutbildningen, medan andra helt slippa sådana kostnader. Många mindre kommuner och främst landsbygdskommuner ha inte anledning eller möjlighet att ordna egna yrkesskolor. Länens centrala verkstadsskolor — statens hittills största, mest helgjutna insats för yrkesundervisningen och värd ett erkännande — äro inte ägnade och ha inte kapacitet för att betjäna hela landsbygdsungdomen. En mängd sådan ungdom suges in till kommunala yrkesskolor i närbelägna städer, som i mån av utrymme taga in även elever från främmande kommuner. Att detta betyder

en merkostnad för invånarna i kommuner med egna yrkesskolor, är uppenbart. Härvidlag skulle en annan relation mellan statens andel och kommunernas andel i kostnaderna för den kommunala yrkesundervisningen kunna verka utjämnande.

Till stöd för de i *motionen II: 291* gjorda yrkandena anföres bland annat följande.

Enligt reglementen för centrala verkstadsskolor, kommunala verkstadsskolor och vissa andra yrkesundervisningsanstalter med heldagsundervisning och en kurstid av minst fem månader äger skolledningen medgiva fyra (i vissa fall sex) hela dagars allmän ledighet.

Ehuru avsikten knappast varit att så skulle ske, ha dessa dagar på vissa håll delvis använts till s. k. friluftsdagar av samma typ som i de högre läroanstalterna, alltså rationellt organiserade övningar under lärares ledning i bland annat idrott av olika slag, särskilt orientering.

Sagda ledighetsdagar äro emellertid närmast avsedda för andra ändamål, och den till buds stående tiden för ordnad friluftsverksamhet blir därför givetvis alltför knapp för att ett verkligt resultat skall kunna nås med den härunder bedrivna undervisningen.

Vid de yrkesundervisningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår med visst belopp per undervisningstimme, torde dessutom skolan ej kunna påräkna sådant bidrag till friluftsdagar. Synnerligen önskvärt vore att ett lämpligt antal dagar kunde få disponeras för friluftsverksamhet även vid yrkesundervisningsanstalterna.

Organiserandet av en sådan friluftsverksamhet kommer givetvis att betyda ett väsentligt ökat arbete för gymnastikläraren och även för vissa andra lärare. I likhet med vad som är fallet vid de högre läroanstalterna bör därför särskild ersättning till dessa lärare utgå. Dessutom krävas anslag till materiel för friluftsverksamhet (idrottsredskap, kompasser, kartor m. m.).

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag. I detta sammanhang vill utskottet erinra, att överstyrelsen för yrkesutbildning framhållit, att överstyrelsen avsåge att vid medgivandet av statsbidrag för undervisning i levande främmande språk även i andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelades, taga skälig hänsyn till den betydelse denna undervisning kunde hava i varje särskilt fall. Enligt vad utskottet under hand inhämtat innebär detta uttalande från överstyrelsens sida, att dylikt medgivande skulle givas i begränsad omfattning och avse sådana fall, då språkkunskaper kunna vara av särskild betydelse för vederbörande i hans yrkesutövning. Utskottet ansluter sig för sin del till denna uppfattning.

Utskottet.

Med anledning av motionerna **I: 8** och **II: 12** får utskottet framhålla, att en översyn förefaller utskottet påkallad beträffande de nuvarande grunderna för statsbidrags utgående till skilda slag av yrkesundervisningsanstalter, i syfte bland annat att i lämplig omfattning utjämna förefintliga olikheter i bidragssystemet. Utskottet anser emellertid, att dessa frågor icke böra — såsom i ovannämnda motioner påyrkats — enbart för sig upptagas till omprövning utan behandlas i ett vidare sammanhang. Utskottet förutsätter, att ovan-

nämnda spörsmål uppmärksammas i samband med pågående utredningar på skolväsendets olika områden. Med vad sålunda anförts torde motionerna I: 8 och II: 12 få anses besvarade.

Vad slutligen angår motionen II: 291 är utskottet icke berett att utan förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida tillstyrka bifall till vad i motionen påyrkats. Befinnas åtgärder i motionens syfte böra vidtagas torde frågan i första hand böra prövas av överstyrelsen för yrkesutbildning och efter framställning av ämbetsverket av Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad utskottet sålunda anført får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 291, till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor;

b) att motionerna I: 8 och II: 12 må anses besvarade med vad utskottet ovan anført.

237:o) Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 272, s. 462—464), vilket innebär en anslagshöjning med 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

238:o) Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 273, s. 464—466), vilket innebär en anslagsminskning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

239:o) Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 275, s. 466 och 467), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

240:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 277, s. 467 och 468), vilket beträffande båda anslagen innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor* ett förslagsanslag av 150 000 kronor;

b) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor* ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

241:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 278, s. 468 och 469), vilket innebär en anslagshöjning med 12 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 39 600 kronor.

242:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever.** Kungl. Maj:t har (punkt 279, s. 469—473) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 100 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning med 350 000 kronor, förutsätter i huvudsak oförändrade grunder beträffande ifrågavarande stipendier. Dessa grunder överensstämmer med de för elevstipendierna vid folkhögskolorna gällande grunder, för vilka en redogörelse lämnats under punkten 209 i det föregående.

Överstyrelsen för yrkesutbildning, som funne önskvärt att få till stånd lika gynnsamma stipendiemöjligheter vid yrkesskolor som vid läroverk och liknande skolor, har framlagt förslag rörande ändrade grunder för förstnämnda stipendier, innebärande införande av ett system med grundstipendier och behovsstipendier. De förra skulle för inackorderad elev utgå med 55 kronor per kursmånad (oberoende av inackorderingsformen) och för dagligen resande elev med ett belopp motsvarande dels resekostnaden, i den mån densamma överstege 5 kronor per kursmånad, dels ock hälften av kostnaden för frukostmål under huvudrasten. Behovsstipendierna föreslås utgå med högst 60 kronor för kursmånad.

Överstyrelsen har i runda tal beräknat *kostnaderna* för stipendier under nästa budgetår vid ett genomförande av förslaget sålunda (inom parentes anges ökning respektive minskning i förhållande till nuvarande anslag):

Kommunala och enskilda anstalter för

yrkesundervisning	kronor	3 229 000	(+ 1 429 000)
Centrala verkstadsskolor	»	1 848 000	(+ 198 000)
Verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	»	97 000	(— 3 000)
Flygmekanikerskolan i Mölndal	»	170 000	(+ 20 000)
Sjömansskolor	»	50 000	

Summa kronor 5 394 000 (+ 1 644 000).

Vid oförändrade stipendiegrunder har överstyrelsen beräknat ett anslagsbehov av i runt tal 4 102 000 kronor eller 352 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Statskontoret har på närmare anförda skäl förklarat sig icke helt övertygat om att fullgoda skäl föreläge att för yrkesskolornas del övergå till det nya stipendiesystemet.

Studielånenämnden har ansett sig icke kunna tillstyrka, att stipendiegrunderna för läroverksungdomen utan vidare tillämpades för eleverna i yrkesskolorna. Nämnden har bland annat anfört följande.

Studielånenämnden anser sig icke kunna tillstyrka, att de av riksdagen 1946 beslutade grunderna för stipendier åt läroverksungdomen utan vidare tillämpas för eleverna i yrkesskolorna. Därmed har nämnden icke velat avvisa tanken på att ett system med grundstipendier och behovsstipendier kan vara möjligt även för yrkesskoleleverna, men detaljerna i detta system böra ytterligare övervägas och anpassas efter de särskilda förhållandena inom yrkesskolväsendet. Den likställdhet i fråga om ekonomisk studiehjälp mellan olika slag av utbildning, som överstyrelsen åsyftat med sitt förslag och som nämnden är angelägen betona att nämnden också önskar åvägbringa, synes böra vinnas genom en allmän översyn av statens stipendieverksamhet. För att emellertid bereda de ekonomiskt svagast ställda yrkesskoleleverna samma maximala stipendieunderstöd, som kan ges åt läroverksungdom, föreslår nämnden, att stipendierna till yrkesskolelever, i avvaktan på slutlig anordning av stipendierna, budgetåret 1947/48 höjas till maximalt 115 kronor per månad. Nämnden vill också betona, att stipendierna måtte utgå efter generösa grunder och att särskilt hänsyn tages till merkostnad för inackordering utom hemmet.

Departementschefen har efter att ha erinrat om att skolöverstyrelsen föreslagit införande av samma princip med grundstipendier och behovsstipendier vid folkhögskolorna för egen del anfört följande.

Den av överstyrelsen framlagda utredningen synes otvivelaktigt giva vid handen, att beträffande yrkesskolorna större fog finnes för införandet av ett system med grundstipendier och behovsstipendier än vid folkhögskolorna. Det synes emellertid önskvärt, att systemet anpassas efter de speciella förhållandena vid förevarande skolor. De ytterligare överväganden, som det framlagda förslaget kräver, torde böra komma till stånd vid

den allmänna översyn av statens studiehjälpverksamhet, som, enligt vad jag i det föregående erinrat, uppdragits åt studielånenämnden. Jag kan därför icke för närvarande förorda några nya grunder beträffande hit hörande stipendier.

Däremot synes i likhet med vad jag tillstyrkt beträffande folkhögskolorna maximibeloppet för stipendium böra provisoriskt höjas från nuvarande 90 kronor till 115 kronor. Jag förutsätter därvid, att denna förmån skall utgå endast till elever från andra orter än skolorten, vilka icke äro inackorderade i elevhem och vilkas kostnader för inackordering mer väsentligt överstiga kostnaderna för inackordering i elevhem. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser härom.

Det synes lämpligt, att medlen till elevstipendier vid de olika yrkesundervisningsanstalterna i fortsättningen anvisas under ett gemensamt förslagsanslag, förslagsvis benämnt Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever. Detta anslag synes för nästa budgetår böra uppföras med 4 100 000 kronor, innebärande en ökad medelsanvisning i förhållande till innevarande budgetår med 350 000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet i det föregående vid behandlingen av anslaget till stipendier åt elever vid folkhögskolorna (punkt 209) anfört får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen under här förevarande punkt yttrat och föreslagit, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 4 100 000 kronor.

243:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 280, s. 473 och 474), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 600 kronor.

244:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 281, s. 474), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 39 000 kronor.

245:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 282, s. 474—477), vilket innebär en anslagshöjning med 17 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 59 000 kronor.

246:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 283, s. 477), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 33 000 kronor.

247:o) **Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 284, s. 477—480), vilket innebär en anslagsminskning med 625 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 175 000 kronor.

248:o) **Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 285, s. 481 och 482), vilket innebär en anslagshöjning med 120 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

249:o) **Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 286, s. 482—484) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

250:o) **Resestipendier för yrkesutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 287, s. 484 och 485), vilket innebär en anslagshöjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

251:o) **Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 288, s. 485—490), vilket innebär en anslagshöjning med 57 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

252:o) **Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 289, s. 490), vilket innebär en anslagshöjning med 7 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

253:o) **Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 290, s. 491—495) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 13 700 kronor.

Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

254:o) **Anskaffande av fasta fartygsbibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 292, s. 496), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffande av fasta fartygsbibliotek* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

255:o) **Utbildningskurser i esperanto för lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 294, s. 497—499) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildningskurser i esperanto för lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

256:o) **Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 295, s. 499 och 500), vilket innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

257:o) **Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 296, s. 500) och under erinran om vad utskottet under punkten 209) anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 600 kronor.

258:o) **Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 298, s. 501), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 8 600 kronor.

259:o) **Statens biografbyrå: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 299, s. 501 och 502), vilket innebär en anslagshöjning med 16 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens biografbyrå, som föranledes av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 53 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 24 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 200
Summa kronor 82 000;	

c) till *Statens biografbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 82 000 kronor.

260:o) **Statens biografbyrå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 300, s. 502), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens biografbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

Gymnastiska centralinstitutet m. m.

261:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 301, s. 503—508), vilket innebär en anslagshöjning med 55 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, som föranledas av vad departementschefen förorddat;

b) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	96 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	92 850
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	»	47 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 150

Summa kronor 245 000;

c) till *Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

262:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 302, s. 508—510), vilket innebär en anslagshöjning med 14 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 48 700 kronor.

263:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 303, s. 510), vilket innebär en anslagshöjning med 2 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

264:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 304, s. 510), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet*: Stipendier för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

265:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 305, s. 511 och 512) föreslagit riksdagen att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 500 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Åman* och *Johannesson* (I: 187) och den andra inom andra kammaren av herrar *Allard* och *Ekdahl* (II: 290), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att anslaget till *Gymnastiska centralinstitutet*: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. skall för budgetåret 1947/48 höjas med 5 500 kronor till 11 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår. Av nämnda belopp användas för närvarande 2 600 kronor för simundervisning, 2 400 kronor för vinterutbildning (skidutbildning i fjällterräng) och sommarövningar samt 500 kronor för annan specialundervisning.

Direktionen över institutet har hemställt om höjning av anslaget med 5 500 kronor till 11 000 kronor och till stöd härför anfört följande.

Den egentliga undervisningen i skidåkning vid institutet äger rum årligen under 14 dagar i fjällterräng. Såsom instruktör medföljer en lärare för varje kurs. Med hänsyn till det stora elevantalet (25—34 i varje kurs) anser direktionen den undervisning som kommer eleverna till del icke vara tillfredsställande. Direktionen har därför tidigare anhållit om medel för anställande av biträdande instruktörer, men detta har avslagits. De särskilda kostnader, som åsamkas eleverna för denna skidutbildning, äro avsevärda. De överstiga 30 000 kronor. Eleverna synas därför berättigade att förvänta att de skola komma i åtnjutande av en fullgod undervisning. Som jämförelse kan nämnas att vid av skidfrämjandet anordnade kurser högsta elevantalet per instruktör är 15. Då direktionen ej anser sig kunna stå till svars för en fortsatt underhållig skidutbildning tillåter sig direktionen att ånyo anhålla om medel till ersättning åt fyra biträdande instruktörer vid skidutbildningen i fjällterräng. Kostnaderna beräknar direktionen till sammanlagt 2 000 kronor.

Såsom ovan anförts står till direktionens förfogande för annan specialundervisning endast 500 kronor. Såsom exempel på sådan undervisning kan nämnas undervisning i hållningslära, rytmik, musikens användning i gymnastiken m. m. Vidare synas eleverna genom föredrag böra få del av nya riktningar inom gymnastiken. Undervisningen bör även berikas med visning av lämplig instruktionsfilm. För att sålunda kunna ge eleverna en vidgad undervisning i gymnastik och idrott får direktionen anhålla att nämnda belopp, 500 kronor, höjes till 4 000 kronor.

Vid bifall till vad direktionen sålunda äskat skulle förevarande anslag höjas med (2 000 + 3 500 =) 5 500 kronor till 11 000 kronor.

Statskontoret har anfört följande.

Statskontoret kan icke tillstyrka den begärda anvisningen av medel till ersättning åt biträdande instruktörer vid skidutbildning i fjällterräng. Då ämbetsverket vidare anser, att erforderliga insikter i hållningslära m. m. måste förutsättas kunna bibringas eleverna av institutets egna lärare, bör det belopp om 500 kronor, som står till institutets förfogande för annan specialundervisning än skidutbildning och simundervisning, vara tillräckligt för ändamålet. Av de anförda skälen synes sålunda anslaget till särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. böra upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen har för egen del förklarat sig icke beredd att för närvarande förorda en höjning av förevarande anslag.

I *motionerna I: 187* och *II: 290* anföres i huvudsak följande.

Av säkerhetsskäl måste det anses oförsvarligt att för långfärd i fjällen endast beräkna en ledare per 25 respektive 34 deltagare. Även om gci-eleverna äro vuxna människor, så ha många av dem så dålig skidutbildning tidigare och så ringa fjällvana att risken för olycksfall är ganska stor om icke ett tillräckligt antal erfarna ledare står till buds. Detta gäller icke minst under långfärden, då t. ex. hastigt påkommande väderleksförändringar kunna framtvunga ofrivillig övernattning ute i det fria.

Statskontoret synes vid ett tidigare tillfälle ha varit av den uppfattningen, att gci-elevernas fjällfärd närmast kunde jämföras med skolungdomens fjällfärder och i stort sett var att uppfatta som en rekreationsutflykt. Denna uppfattning är felaktig. I den för institutet fastställda undervisningsplanen ingår skidutbildningen som en obligatorisk del. Eleverna skola utbildas till ansvariga ledare bland annat för just skolungdomens fjällfärder. Detta kan icke ske på annat sätt än genom praktisk utbildning i fjällen vid olika terräng- och väderleksförhållanden. Det måste synas egendomligt, att samtidigt med att stora summor av statsmedel årligen anslås för utbildningskurser för läroverkslärare, folkskollärare m. fl., så att dessa skola kunna biträda bland annat vid skolungdomens fjällfärder och skolornas friluftsdagar, skola gci-eleverna, som i motsättning till ovannämnda kategori själva få bekosta såväl resa som uppehälle, icke kunna åtnjuta förmånen av fullgod instruktion under sin specialutbildning.

Vad som ovan anförts om skidutbildningen gäller till stor del även annan specialutbildning vid institutet, för vilken hittills ett minimalt belopp av 500 kronor per år stått till direktionens förfogande. Statskontorets sakkunniga i dessa frågor ha ansett att denna undervisning kan bibringas eleverna av institutets egna lärare. Även här anse vi direktionens ståndpunkt väl motiverad.

Specialutbildning i hållningslära ingår som ett nödvändigt led i utbildningen sedan denna ändrats till tvåårig och icke längre omfattar sjukgymnastiken. Härför fordras en specialutbildad läkare och en sjukgymnast, vilka självfallet måste avlönas.

Utbildning i musikteori och rytmik ingår numera överallt i utlandet som en viktig del av gymnastiklärarutbildningen speciellt för de kvinnliga eleverna. Denna utbildning har en helt annan innebörd än den traditionella svenska

gymnastiken. Ingen av institutets nuvarande lärare har själv genomgått sådan utbildning, och det måste därför anses egendomligt att pålägga dem undervisningsplikt i dessa ämnen. Speciellt inom kvinnogymnastiken spelar rytmiken och musikebeledsagelse till gymnastiken en allt större roll.

Att instruktionsfilm utgör ett mycket värdefullt hjälpmedel i undervisningen kan näppeligen betvivlas, men även härför saknas för närvarande anslagsmedel.

Utskottet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställt, att förevarande anslag skulle höjas med 5 500 kronor, därav 2 000 kronor till ersättning åt fyra biträdande instruktörer för elevernas skidutbildning i fjällterräng och 3 500 kronor till viss specialundervisning, exempelvis i hållningslära, rytmik och musikens användning i gymnastiken m. m. Departementschefen har icke ansett sig böra förorda detta förslag utan tillstyrkt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. I motionerna I: 187 och II: 290 har framställts ett yrkande av samma innebörd som direktionens förslag.

Utskottet har vid sin prövning av ifrågavarande spörsmål funnit att starka skäl blivit anförda för att medel ställas till förfogande för tillgodoseende av behovet av instruktörer vid omförmälda skidutbildning. Anslaget torde därför böra höjas med angivna belopp å 2 000 kronor. Ehuru ovannämnda specialundervisning säkerligen kan vara av viss betydelse för elevernas utbildning, är utskottet med hänsyn till att frågan rörande utbildningen av gymnastiklärare och sjukgymnaster för närvarande är föremål för utredning av särskilt tillkallade sakkunniga icke berett att tillstyrka, att det i motionerna begärda beloppet anvisas för ändamålet.

Då utskottet i övrigt icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts under denna punkt avhandlade förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med (5 500 + 2 000 =) 7 500 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 187 och II: 290, till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

266:o) **Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 306, s. 512), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 500 kronor.

267:o) **Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 307, s. 512—518) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 21 400 kronor.

268:o) **Understöd åt svenska Dalcroze-institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 308, s. 518), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd åt svenska Dalcroze-institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

269:o) **Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 310, s. 519 och 520), vilket innebär en anslagshöjning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

270:o) **Bidrag till utgivande av Svenskt diplomatarium.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 311, s. 520), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till utgivande av Svenskt diplomatarium* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

271:o) **Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst.** Kungl. Maj:t har (punkt 312, s. 521 och 522) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Linderot m. fl.* (I: 137) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* (II: 278), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning med uppgift att företa en allmän översyn av stipendieväsendet, särskilt vid de konstnärliga utbildningsan-

stalterna, och föreslå lämpliga åtgärder för dess utveckling, samt att undersöka möjligheterna att komplettera de nuvarande understöden för inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst med anslag till andra konstarter, eventuellt sammanförda till en central kulturfond under eklestistikdepartementet, för att belöna förtjänta svenska konstnärer på olika områden.

Beträffande innehållet i nämnda motioner hänvisas, i den mån detsamma ej framgår av redogörelsen i det följande, till motionen I: 137.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, vilket belopp avses disponerat till understöd åt äldre högt förtjänta skönlitterära författare såsom ett slags »hederspensioner».

I *motionerna I: 137* och *II: 278* anföres bland annat följande.

Motionärerna vilja framhålla nödvändigheten av att trygga kulturarbetarnas konstnärliga och vetenskapliga oberoende, förbättra deras utbildningsförhållanden, säkra deras existens och arbetsmöjligheter, skapa goda möjligheter till studieresor och rekreation och därutöver tillerkänna dem stipendier såsom stimulans och bevis på samhällets uppskattning. Stipendier till förtjänta konstnärer böra icke utdelas som nödvändiga understöd för deras arbete och existens, utan att samhället har ansvar för att goda existens- och arbetsmöjligheter som regel råda. Därutöver bör samhället emellertid ge uttryck åt sin uppskattning av förtjänta konstnärers arbete. För att denna grundsyn skall kunna förverkligas i praktiken krävas emellertid bland annat en översyn och utveckling av stipendieväsendet.

Utvecklingen visar, att de privata företagarna och mecenaterna, som tidigare i vårt lands historia gjort utomordentliga insatser och alltjämt taga behjärtansvärda initiativ till konstens och vetenskapens fromma, förlora i relativ betydelse samtidigt som nya och bredare folkskikt bli delaktiga i kulturlivet och småningom också kulturbärande.

Det finns en rad privata stiftelser och nämnder, som utdela regelbundna eller tillfälliga anslag till stipendier åt konstnärer på skilda fält. Ofta äro de förbundna med vissa restriktioner av mer eller mindre tillfällig natur och ge uttryck åt privata önskemål från donatorernas sida. Det är ett samhällsintresse, att stipendiaterna stå så fria och obundna som möjligt gentemot de nämnder, fonder eller andra institutioner, som utdela stipendier.

Det finns också statliga anslag, som disponeras av akademier, högskolor eller direkt av eklestistikdepartementet (exempelvis för författarna). Endast en obetydlig del av vårt lands kulturarbetare kommer emellertid i åtnjutande av dessa stipendier och sällan i en utsträckning, som möjliggör exempelvis en studieresa i utlandet. De statliga anslagens uppenbara otillräcklighet belyses av följande översikt av statsliggarens uppgifter för budgetåret 1946/47 under rubriken »Akademier m. m.» samt »Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.».

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan	8 500 kronor
Musikaliska akademien med musikhögskolan	15 000 »
Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst	50 000 »

Anslaget till de aktiva författarna på 50 000 kronor förslår, som Sveriges författarförening framhållit, endast till understöd åt ett tjugotal författare,

och dessa erhålla 2 000—3 000 kronor vardera, en summa som med hänsyn till nuvarande penningvärde måste anses vara mycket låg. De 25 000 kronor, som ecklesiastikministern förordar till »hederspensioner» åt äldre, högt förtjänta skönlitterära författare, borde rimligen utgå till varje högt förtjänt skönlitterär författare, som kan komma i fråga för »hederspensioner» — därest dessa skola göra skäl för namnet.

Det kan dock inte föreligga några principiella skäl, varför vissa konstarter skulle vara undandragna stipendiemöjligheter eller få sitt behov av stipendier väsentligt sämre tillgodosett i en utsträckning, som inte motsvarar deras relativa betydelse. Det bör finnas tillgängliga stipendier för alla slags konstnärer: författare, målare, musiker, skådespelare, tonsättare, skulptörer, regissörer, danskonstnärer, dramatiker, arkitekter, radioartister, sångare etc. Stipendier kunna åt denna betydelsefulla kategori av kulturarbetare utgå på tre olika sätt:

1. Som ett led i utbildningen av och uppmuntran åt lovande ungdomar. I utbildningen böra även inräknas studieresor.

2. Som uttryck för samhällets uppskattning av verksamma, förtjänta konstnärers arbete.

3. Som hederspensioner åt äldre, förtjänta konstnärer.

De stipendieanslag, som äro avsedda att tillgodose behoven av utbildning, böra i förekommande fall lämpligen disponeras av utbildningsanstalterna, som nu vanligen sker.

Möjligen böra också de av riksdagen beviljade anslagsposterna, utom de som utgå till utbildningsanstalterna, sammanföras till en enhetlig, central stipendiefond eller kulturfond med möjligheter till större rörlighet och frihet vid stipendiernas utdelning än ett antal separata, svårbestämbara och strängt avgränsade anslag till varje konstart.

Utskottet tillstyrker, att förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag höjes med 25 000 kronor, vilka medel torde böra disponeras för av departementschefen angivet ändamål.

Beträffande motionerna I: 137 och II: 278 vill utskottet erinra därom, att utredningar på andra stipendieväsendet berörande områden nyligen igångsatts. Sålunda har dels chefen för ecklesiastikdepartementet jämlikt vederbörligt bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda universitets- och högskolestudenternas ekonomiska och sociala förhållanden (studentsociala utredningen), dels ock Kungl. Maj:t uppdragit åt studielånenämnden att utreda motsvarande spörsmål beträffande de stora huvudgrupperna av övriga statliga eller statsunderstödda undervisningsanstalter. Enligt utskottets mening torde jämväl stipendieväsendet vid de i ovan nämnda motioner antydda konstnärliga utbildningsanstalterna icke böra förbises. Då utskottet emellertid utgår ifrån, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, finner utskottet det icke erforderligt att riksdagen såsom i motionerna I: 137 och II: 278 påyrkats skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning i ämnet. Utskottet anser sig alltså böra avstyrka bifall till ifrågavarande motioner.

Utskottet hemställer således,

Utskottet.

a) att riksdagen må till *Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 75 000 kronor;

b) att motionerna I: 137 och II: 278 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

272:o) Resestipendier åt journalister. I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindström* (I: 23) och den andra inom andra kammaren av herr *Ward* (II: 37) har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1947/48 bevilja 8 000 kronor till resestipendier åt journalister, företrädesvis åt medarbetare, som ha redaktionellt arbete i svensk tidning eller journalistisk byrå till huvudsaklig sysselsättning, samt anhålla att Kungl. Maj:t måtte utfärda de närmare bestämmelserna rörande villkoren och sättet för stipendiernas utdelning.

Till stöd härför har anförts följande.

Vid 1911 års riksdag väcktes två likalydande motioner, i första kammaren av Ludvig Danström, Mauritz Hellberg och C. G. Ekman och i andra kammaren av Alfred Sterner och Jakob Byström, angående anslag på 6 000 kronor till resestipendier åt journalister. Motionerna biföllos sätillvida, att anslagsbeloppet på statsutskottets förslag nedprutades till 4 000 kronor. Inga debatter om ärendet förekommo i kamrarna. I statsverkspropositionen 1912 tog dåvarande ecklesiastikministern Fridtjuv Berg upp förslaget om att 4 000 kronor skulle beviljas för resestipendier åt journalister. Detta belopp bibehölls till 1920, då riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag höjde beloppet till 8 000 kronor för 1921. Detta belopp utgick även 1922. Vid sistnämnda års riksdag togos resestipendierna för journalister bort på framställning av Kungl. Maj:t. Det statsfinansiella läget ansågs motivera att resestipendierna över lag drogos in. Sedan år 1923 ha icke resestipendier åt journalister utgått.

Efter det senaste världskrigets slut ha förhållandena i världen grundligt förändrats. Det är angeläget för människorna i varje särskilt land att få en riktig föreställning om händelser och lägen. Pressen är den mest betydelsefulla förmedlaren av sådana kunskaper och informationer. För pressmännen är det mycket viktigt att genom studier på nära håll sätta sig in i den nya situationen. En journalist, som äger personlig kännedom om skeendet ute i världen, blir den säkraste informatorn för människorna hemma.

Tyvärr finns det ganska ringa möjligheter för den enskilde journalisten att på egen bekostnad företaga studieresor. Möjligheten att få stipendier ur tillgängliga fonder är också begränsad. Resestipendier till ett mycket begränsat antal utdelas bland annat av stiftelsen Lars Hiertas minne, G. H. von Kocks fond (donerad av Kooperativa förbundet) och Åkerlunds fond för tidskriftsjournalister. En utökning av möjligheten att erhålla stipendier är mycket önskvärd. Här synes staten böra gripa in genom att återuppliva den förnämliga traditionen från åren 1912—1922. Staten har en direkt nytta av att tidningarnas informationer äro byggda på journalister med god sakkunskap.

Utskottet.

Utskottet anser sig icke böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 23 och II: 37 framställda yrkandet. Det synes nämligen utskottet i första

hand böra ankomma på vederbörande fackorganisationer och sammanslutningar att vidtaga åtgärder för tillgodoseendet av det i motionerna angivna syftet.

Utskottet hemställer förty,

att motionerna I: 23 och II: 37 icke må av riksdagen bifallas.

273:o) **Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 313, s. 522 och 523), vilket innebär en anslagshöjning med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 16 000 kronor.

274:o) **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 314, s. 523), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

275:o) **Bidrag till föreningen Pietas.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 315, s. 523 och 524), vilket innebär en anslagshöjning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till föreningen Pietas* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 4 000 kronor.

276:o) **Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 316, s. 524—528) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wagnsson m. fl.* (I: 136) och den andra inom andra kammaren av herr *Håstad m. fl.* (II: 206), i vilka hemställts, dels att riksdagen vid behandlingen av punkt 316 i åttonde huvudtiteln måtte göra ett uttalande, att 1937 års riksdags principbeslut rörande konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader framgent måtte bli normgivande och lända till efter rättelse, dels ock att riksdagen till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader ville anvisa ett reservationsanslag å 365 000 kronor:

dels en inom andra kammaren av herr *Mosesson* väckt motion (II: 98), vari hemställts, att riksdagen måtte till konstnärlig utsmyckning av statliga

byggnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *Hagberg* i Malmö väckt motion (II: 111), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* väckt motion (II: 280), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att vidhålla den princip som framlagts i Kungl. Maj:ts proposition 1937: 157 och som förutsätter att ett belopp, i allmänhet icke understigande en procent av byggnadskostnaderna, beviljas till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader och dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla angelägenheten av att lämpliga åtgärder vidtagas för att trygga en konstnärlig bedömning av sådana utsmyckningsuppgifter som för närvarande övervakas av byggnadsstyrelsen.

Beträffande innehållet i nämnda motioner hänvisas, i den mån detsamma ej framgår av redogörelsen i det följande, till motionerna I: 136, II: 98, II: 111 och II: 280.

Departementschefen har anfört följande.

År 1937 uppdrogos vissa riktlinjer för konstnärlig utsmyckning av därtill lämpade statliga byggnader. Meningen var, att i samband med byggnadernas uppförande skulle anvisas särskilda medel för den konstnärliga utsmyckningen, vilken skulle omhändervhas av statens konstråd i samarbete med den myndighet, som omhändertog byggnadsföretaget. Så skedde även i några fall, men det snart därefter inträffade krigsutbrottet medförde, att de uppgjorda planerna icke kunde fullföljas. Först i fjol ansågs tiden inne för ett återupptagande i viss omfattning av den år 1939 avbrutna medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål i och med att riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisade 50 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av kanslihuset i Stockholm.

Statens konstråd och byggnadsstyrelsen ha i nu gjorda framställningar äskat sammanlagt 1 075 900 kronor för att möjliggöra konstnärlig utsmyckning av åtskilliga statliga byggnader, av vilka flertalet tillkommit eller tillbyggt under krigsåren; en del av byggnadsföretagen ha beslutats men ännu ej igångsatts. I likhet med nämnda myndigheter har jag ansett tiden nu vara inne att åter mera regelbundet anvisa medel för ifrågavarande ändamål.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag emellertid ansett mig böra förorda en annan form för medelsanvisningarna till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader än den hittills tillämpade. Det har nämligen synts mig mera rationellt att — oavsett byggnadsfrågornas departementala fördelning — under åttonde huvudtiteln anvisas ett årligt reservationsanslag till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader än att såsom hittills varit brukligt å kapitalbudgeten skulle anvisas särskilda anslag, ett för varje ifrågakommande byggnad. Det av mig förordade system synes vara att föredraga ur budgetteknisk synpunkt samtidigt som

det torde underlätta ett enhetligt bedömande av gjorda framställningar och en lämplig avvägning av medelsanvisningarnas storlek.

När det gäller storleken av de anslagsmedel, som torde böra anvisas för nästa budgetår, synes böra beaktas, att den statliga byggnadsverksamheten numera är av betydande omfattning samt att åtskilliga av de sedan år 1939 uppförda eller utvidgade statliga byggnaderna sannolikt skulle ha blivit föremål för konstnärlig utsmyckning, därest normala förhållanden rått under tiden. Jag anser mig för egen del böra förorda, att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor till ifrågasvarande ändamål.

Jag förutsätter, att de anslagsmedel, som anvisas under nu förevarande anslagsrubrik, komma att disponeras endast för statliga byggnader, i främsta rummet nya sådana, och till huvudsaklig del användas för s. k. monumentalkonst. Detta torde dock icke böra utesluta att i viss utsträckning även stafflikonst och dylikt anskaffas med anlitande av förevarande anslag.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dispositionen av anslaget.

I motionerna I:136 och II:206 anföres bland annat följande.

Vad först beträffar frågan om principen, att vid beviljandet av anslag till statliga nybyggnadsföretag ett belopp skall anvisas för konstnärlig utsmyckning i de fall, där byggnadens art och belägenhet lämpar sig härför, så vilja vi kraftigt understryka, att det synes oss vara synnerligen betydelsefullt att berörda princip icke åsidosättes. Konstens främjande måste anses vara en samhällsuppgift av allra största vikt. Hos medborgaren i gemen börjar alltmer den åsikten tränga sig fram, att en ofta besökt offentlig byggnad bör hava någon form av konstnärlig utsmyckning. Den tid torde icke vara alltför avlägsen, då skön konst hos det stora flertalet medborgare övergått till att bliva ett självklart behov. Kulturens främsta företrädare i vårt land måste målmedvetet medverka till att detta behov i gör-ligaste mån tillgodoses genom en värdig och för vår tid representativ utsmyckning av offentliga byggnader. Då dessa i stor utsträckning sakna konst, måste arbetet med deras prydnad läggas på lång sikt. Varje uppskov förrycker uppenbarligen det planmässiga program, som måste utarbetas och följas för här ifrågasvarande uppgifters lösande.

1937 års principbeslut innebär jämväl, att redan på ett tidigt stadium av byggnadens planering hänsyn kan tagas till den lämpligaste utformningen av den konstnärliga utsmyckningen. Enligt vår mening är det därför synnerligen betydelsefullt, att man håller fast vid det en gång fattade principbeslutet, att visst belopp till konstnärlig utsmyckning regelmässigt skall inbegripas vid beviljandet av anslag till statliga nybyggnadsföretag, som i övrigt lämna sig härför.

De framställningar om anvisande av tillhoppa kronor 1 075 900, för vilka redogöres i statsverkspropositionen, avse ett ackumulerat behov, vilket, som ovan anförts, uppstått genom att under krigsåren den strängaste sparsamhet måst iakttagas och det statsfinansiella läget nödvändiggjort ett tillfälligt avbrott i den skapade kulturtraditionen. Om man delar uppfattningen, att arbetet på konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader måste präglas av planmässighet och kontinuitet, är detta ackumulerade behov att betrakta såsom en eftersläpning, vilken snarast måste återhämtas. Skäl kunna

säkert anföras mot att hela kostnaden för det under sju år uppsamlade behovet täckes genom anslag vid årets riksdag. Det synes oss emellertid skäligt, att beloppet uppdelas på högst tre år och att sålunda av årets riksdag anvisas en tredjedel av totalbeloppet.

I motionen II: 280 anføres bland annat följande.

Det gäller här att rädda en utomordentligt angelägen princip, nämligen den att en del av kostnaderna för varje statlig nybyggnad regelmässigt bör ägnas till dekorativ utsmyckning. Statsrådet Weijnes förklaring i Aftontidningen den 14 januari att den Engbergska principen inte kunde garantera detta under krigstidens extraordinära förhållanden kan inte tas till intäkt för dess avveckling under normala konjunkturer. Skulle propositionen gå igenom blir allmän osäkerhet regel. Konstnärerna skulle inte det ena året veta huruvida de kunna fullfölja med nödvändighet långsiktiga arbeten det nästa. Det föreslagna förfarandet lämnar också fritt spelrum för godtyckliga indragningar eller maximeringar av det årliga anslaget. 100 000 kronor av begärda och tillstyrkta 1 075 900 är också en orimlig disproportionering av anslaget och behovet, även om man tänker sig anslaget successivt utökad de närmaste åren. Det kan endast räcka för ett synnerligen begränsat fåtal arbeten, och nya svårigheter uppstå då det gäller att avgöra vilka nybyggnader och vilka konstnärliga uppdrag som böra äga företräde.

Vi vilja i sammanhang med denna fråga också framhålla en anomal be-
träffande den konstnärliga bedömningen av utsmykningsuppgifter i statliga byggnader.

Genom att användningen av de medel, som anslås för konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, övervakas av statens konstråd, äger riksdagen en garanti för att de konstverk, som på konstrådets initiativ tillföras offentliga byggnader, motsvara rimliga krav på konstnärlig kvalitet.

Ett stort antal utsmykningsuppgifter, däribland sådana som avse kyrkliga byggnader, kommer emellertid aldrig under konstrådets behandling. I dessa fall tillföras de statliga byggnaderna dekorativa alster under former, som inte kunna anses i betryggande mån tillgodose kravet på konstnärlig kvalitet. Kungl. byggnadsstyrelsens uppgift att övervaka de statliga byggnadernas konstnärliga utsmyckning fullgöres nu utan tillgång till egentlig konstnärlig sakkunskap. Verkningarna av detta förhållande ha vid flera tillfällen blivit belysta av bland annat Konstnärernas riksorganisation.

Kravet på konstnärlig kvalitet och på konstnärligt kvalificerad bedömning måste principiellt hävdas även då det gäller de utsmykningsuppgifter som för närvarande övervakas av kungl. byggnadsstyrelsen men alltför ofta lämnas öppna för sådana konstalster vilka i bästa fall kunna betecknas som stilhistoriskt godtagbara gottköpsdekorationer. Detta är så mycket mera angeläget som de kvalificerade konstnärerna härigenom berövas arbetstillfällen av det slag, som det var avsett att skapa genom regeringspropositionen av den 19 februari 1937.

Såsom alternativa möjligheter att lösa här föreliggande problem kan tänkas:

1) att tillräcklig konstnärlig sakkunskap tillföres kungl. byggnadsstyrelsen, lämpligen utsedd efter förslag av samma korporationer som ha att föreslå ledamöter i statens konstråd;

2) att de uppgifter, som avse ett konstnärligt bedömande och som nu avgöras av kungl. byggnadsstyrelsen, även underställas statens konstråd.

Till stöd för yrkandet i *motionen II: 111* anföres bland annat följande.

Departementschefens ståndpunktstagande i förevarande angelägenhet har uppmärksamrats i vida kretsar. Givetvis skänker man en tacksam erkänsla åt statsrådets åsikt att tiden nu är inne att åter mera regelbundet anvisa medel för ifrågavarande ändamål. Samtidigt kan man dock icke dölja sin besvikelse över den starka nedprutningen av myndigheternas åskanden. Man framhåller, att det är en betydelsefull utveckling, som härigenom råkat i fara, samt erinrar om de många verkligt goda namn, vårt land uppvisar, när det gäller monumentalkonstens utövare. Vi äga en rad skulptörer och målare, som brottats med monumentaluppgifter och löst dem på ett sätt, som bådadt gott för svensk konst. I ett uttalande från styrelsen för konstnärernas riksförbund beklagas regeringens förslag. Man understryker vikten av det givande samarbete, som före kriget ägt rum mellan staten och konstnärerna. Detta samarbete hade man tänkt sig skulle fortsätta nu under fredstiden. Samarbetet mellan stat och konstutövare började löftesrikt och har särskilt stimulerat monumentalkonsten. Det är naturligt, att konstnärerna hoppats på en fortsättning i överensstämmelse med statsmakternas principbeslut.

Monumentalkonstens betydelse för ett kulturellt högt stående land som Sverige får icke undervärderas. Att på lämpligt sätt smycka de offentliga miljöerna är ju en tanke, som helt harmonierar med strävandena att popularisera konsten och göra den till allas egendom. I vårt grannland Norge synes man vara redo till avsevärda uppoffringar för att stimulera just denna konstgren. Motivet härför torde bland annat vara medvetandet om vilken roll monumentalkonsten spelar icke minst för ungdomens fostran till konstnärligt medvetande.

Med åberopande av vad byggnadsstyrelsen och statens konstråd anfört i sina åskanden på denna punkt samt av vad härovan framhållits synes någon höjning av den av departementschefen föreslagna anslagssumman kunna vara motiverad. En utökning av anslaget till 200 000 kronor torde icke vara oförenlig med det statsfinansiella läget.

I huvudsak liknande synpunkter anföras i *motionen II: 98*.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen ansett sig böra förorda en annan form för medelsanvisningarna till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader än den hittills tillämpade. Det har nämligen syns departementschefen mera rationellt att — oavsett byggnadsfrågornas departementala fördelning — under åttonde huvudtiteln anvisas ett årligt reservationsanslag för ifrågavarande ändamål än att såsom tidigare å kapitalbudgeten anvisa särskilda anslag, ett för varje ifrågavarande byggnad. Det av departementschefen förordade systemet synes honom även vara att föredraga ur budgetteknisk synpunkt, samtidigt som det torde underlätta ett enhetligt bedömande av gjorda framställningar och en lämplig avvägning av medelsanvisningens storlek.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande för nästa budgetår av 100 000 kronor för oförmälda ändamål.

Utskottet.

I motionerna II: 98 och II: 111 hava invändningar icke rests mot det av departementschefen föreslagna systemet för medelsanvisningen men däremot påyrkats att anslaget skulle uppföras med ett belopp av 200 000 kronor.

I motionerna I: 136 och II: 206 hava motionärerna slagit vakt kring den tidigare tillämpade formen för medelsanvisning till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader och påyrkat ett uttalande från riksdagens sida, att denna form framgent måtte bli normgivande på detta område samtidigt som motionärerna hemställt att för nästa budgetår skulle beviljas ett anslag av 365 000 kronor.

I motionen II: 280 har slutligen yrkande framställts om att riksdagen måtte dels besluta vidhålla den tidigare formen för medelsanvisning, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla angelägenheten av att åtgärder vidtoges för att trygga en konstnärlig bedömning av sådana utsmyckningsuppgifter, som för närvarande övervakades av byggnadsstyrelsen.

Utskottet får för sin del framhålla, att delade meningar givetvis kunna råda beträffande ändamålsenligheten av den ena eller andra formen för medelsanvisning på ifrågavarande område. Utskottet anser sig likväl — utan att taga principiell ställning till berörda spörsmål — böra för sin del för nästa budgetår godtaga det av departementschefen förordade systemet. Utskottet förutsätter, att departementschefen vid sin anmälan av frågan om anvisande av medel för ändamålet för budgetåret 1948/49 till förnyat övervägande upptager spörsmålet om det system, som finnes i fortsättningen böra tillämpas. Med vad sålunda anförts torde motionerna I: 136 och II: 206 samt II: 280 — så vitt nu är i fråga — få anses besvarade.

Beträffande anslagets storlek för nästa budgetår har utskottet kommit till den uppfattningen, att det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet är alltför knappt utmätt. Utskottet förordar därför för sin del, att anslaget höjes med 50 000 kronor till 150 000 kronor.

Med anledning av vad i motionen II: 280 därom anförts vill utskottet framhålla, att utskottet förutsätter, att byggnadsstyrelsen i förekommande fall samråder med konstrådet rörande sådana utsmyckningsuppgifter, som falla under byggnadsstyrelsens direkta handläggning. Motionen II: 280 — så vitt nu är i fråga — torde med det sålunda anförda få anses besvarad.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna II: 98 och II: 111 ävensom I: 136 och II: 206 — sistnämnda motioner så vitt de avse anslagets storlek — till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor;

b) att motionerna II: 280 samt I: 136 och II: 206 — sist-

nämnda motioner så vitt de avse formen för medelsanvisning till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader — må anses besvarade med vad utskottet här ovan anført.

Diverse.

277:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 317, s. 529), vilket beträffande ifrågavarande anslag innebär en anslagshöjning med respektive 4 000 kronor, 134 000 kronor, 82 000 kronor, 68 000 kronor och 24 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 29 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 6 169 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 910 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 438 000 kronor; och

e) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* ett förslagsanslag av 923 000 kronor.

278:o) **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 318, s. 529 och 530), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

279:o) **Planering av allmänna arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 319, s. 530) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

280:o) **Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 320, s. 530), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 kronor.

281:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 321, s. 530 och 531), vilket innebär en anslagshöjning med 3 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 kronor.

282:o) **Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 322, s. 531—533), vilket innebär en anslagshöjning med 4 500 kronor, avseende stipendium åt en arkitekt, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 48 800 kronor.

283:o) **Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 323, s. 533), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 1 800 kronor.

284:o) **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 324, s. 533), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 11 100 kronor.

285:o) **Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 325, s. 534), vil-

ket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

286:o) **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 326, s. 534), vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

287:o) **Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** Kungl. Maj:t har (punkt 327, s. 534—546) föreslagit riksdagen att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 237 600 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Osvald m. fl.* (I: 191) och den andra inom andra kammaren av herr *Swedberg m. fl.* (II: 270), i vilka hemställts, att från ifrågasvarande anslag må kunna utbetalas bidrag jämväl för beivrande av kurs, som pågår minst 14 dagar, anordnad av svensk folklig rikssammanslutning, som för sin bildningsverksamhet åtnjuter statsunderstöd, samt att anslaget höjes med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 116 000 kronor. Av det föreslagna anslagsbeloppet avses 15 000 kronor för **b e s t r i d a n d e** av särskilda kostnader för ungdom från annat nordiskt land än Sverige under beivrande av kurs vid svensk folkhögskola. Härom inhämtas av statsrådsprotokollet följande.

Svenska föreningen Norden har beträffande ifrågasvarande bidrag icke ifrågasatt någon förändring för nästa budgetår. Föreningen har anfört bland annat.

De stipendiemöjligheter, som beretts ungdom från grannländerna, ha medfört, att sammanlagt hundra elever från Danmark, Finland, Norge och Island komma att beivra svenska folkhögskolor under läsåret 1946—1947. Intresset i grannländerna för dessa stipendier har varit mycket stort, och sammanlagt hade fyrahundra ansökningar inkommit vid anmälningstidens utgång.

Rådande valutaförhållanden ge vid handen, att det även i fortsättningen är nödvändigt att elever från grannländerna erhålla bidrag till resekostnader och till nödvändiga utgifter av mera personlig karaktär under sin vistelse på svensk folkhögskola.

Skolöverstyrelsen, som hört folkhögskolinspektören, har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen har för egen del beräknat oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

I *motionerna I: 191* och *II: 270* anföres i huvudsak följande.

Vi dela helt uppfattningen om önskvärdheten av fortsatt anslag för det angivna ändamålet. Vi finna emellertid, att viss utvidgning av området för ifrågavarande stöd bör ske. Flera av de svenska folkrörelser, vilkas verksamhet ansetts förtjänt av statligt stöd, ha motsvarigheter i de andra nordiska länderna, med vilka de upprätthålla varaktiga och intima förbindelser. Åtminstone i några fall har man känt behov att som ett led i denna förbindelse inrymma ett deltagande från de övriga nordiska länderna i utbildningskurser, som anordnas i Sverige. Samma av valutabestämmelserna skapade svårigheter, som föranlett ifrågavarande anslag, ha emellertid yppat sig i detta fall. Det föreligger sålunda motsvarande skäl för statsmakterna att underlätta denna form av kontakt. Enligt vår mening bör därför rubriken för ifrågavarande anslag undergå sådan ändring, att det blir möjligt för föreningen Norden att underlätta även denna form av kontakt.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande det i motionerna I: 191 och II: 270 gjorda yrkandet vill utskottet framhålla, att det enligt utskottets mening torde böra ankomma på den nordiska kulturkommissionen och föreningen Norden att taga den i motionerna väckta frågan under närmare övervägande. Utskottet avstyrker alltså bifall till det i ovannämnda motioner gjorda yrkandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 191 och II: 270, till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 237 600 kronor.

288:o) **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 328, s. 546—552) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

289:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 329, s. 552), vilket innebär en anslagshöjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

290:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 330, s. 552), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

291:o) **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 331, s. 552 och 553), vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att provisorisk avlöningsförstärkning må enligt hittills tillämpade grunder utgå under budgetåret 1947/48 till innehavare av sådan ordinarie befattning vid universiteten i Uppsala och Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, på vilken civila avlöningsreglementet icke äger tillämpning;

b) till *Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

292:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 332, s. 553), vilket innebär en anslagshöjning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

293:o) **Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 333, s. 553), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

294:o) **Kristillägg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 336, s. 554) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kristillägg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor.

295:o) **Provisoriskt lönetillägg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 337, s. 554) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kronor.

296:o) **Reglering av vissa kursförluster.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 338, s. 554 och 555) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

Uppskjutna frågor.

297:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen under de punkter, som angivas i vid detta utlåtande fogad bilaga (*Bilaga*), avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 11 mars 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Karl Andersson, Andrén, Gustaf Karlsson, Heiding, von Heland, Johan Eric Ericson, Rosenberg, Ragnar Bergh och fröken Osvald; samt

från a n d r a kammaren: herrar Törnkvist, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Malmborg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Mårtensson, Hoppe, Onsjö, Jansson i Kalix och Birke.

Reservationer:

1) vid *punkten 83:o*) (Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor) av herr *Malmborg* i Skövde;

2) vid *punkten 163:o*) (Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter) av herr *Ragnar Bergh*;

3) vid *punkten 182:o*) (Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor) av herrar *Johan Bernhard Johansson*, *Andrén*, *Ragnar Bergh*, fröken *Osvald*, herrar *Malmborg* i Skövde, *Hoppe* och *Jansson* i Kalix, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Såsom av — — — nästa budgetår.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka bifall till vad departementschefen sålunda förordat.

Vidkommande förevarande — — — 4 025 000 kronor»;

4) vid *punkten 272:o*) (Resestipendier åt journalister) av herr *Törnkvist*.

Uppskjutna frågor.

Punkt i 8:e huvud- titeln	A n s l a g e t s r u b r i k
14.	Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar.
40.	Domkapiteln och stiftsnämnderna: Avlöningar. Omkostnader.
44.	Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.
47.	Ersättningar till kyrkor.
55.	Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöning åt landsantikvarier.
72.	Uppsala universitet: Avlöningar. Omkostnader. Materiel m. m.
76.	Lunds universitet: Avlöningar. Omkostnader. Materiel m. m.
79.	Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar. Omkostnader. Materiel m. m.
81.	Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader. Engångsanslag för vissa institutioner.
82.	Tandläkarinstitutet: Avlöningar. Omkostnader. Nyanskaffning och underhåll av utrustning vid tandläkarinstitutet i Stockholm. Provisoriska anordningar för tandläkarutbildning. Utrustning för tandläkarinstitutet i Malmö. Anordnande av utbildning för tandtekniker.
83.	Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar. Omkostnader. Serafimerlasarettet: Avlöningar. Omkostnader.
85.	Universitetssjukhus: Bidrag till utrustning av öronkliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala.
90.	Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.
94.	Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.
97.	Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre juridiska studier vid universiteten i Uppsala och Lund.
99.	Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.
101.	Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre medicinska studier vid universiteten m. fl. läroanstalter.

Punkt i 8:e huvud- titeln	A n s l a g e t s r u b r i k
104.	Stockholms högskola: Bidrag till undervisning i folkrätt.
110.	Atomenergiforskning.
127.	Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.
141.	Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler.
147.	Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler.
152.	Skolöverstyrelsen: Avlöningar. Omkostnader.
153.	Allmänna läroverken: Avlöningar.
161.	Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier.
172.	Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Avlöningar.
188.	Stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter. Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning.
191.	Folkskoleseminarierna: Avlöningar. Omkostnader. Materiel, böcker m. m. Utrustning.
207.	Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor.
224.	Folkskolor m. m.: Underhålls- och materielbidrag.
238.	Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskaplig kurs.
241.	Läroanstalter för blinda: Avlöningar.
243.	Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar.
249.	Dövstumskolorna: Avlöningar.
262.	Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar. Omkostnader.
269.	Konstfackskolan: Avlöningar. Omkostnader. Undervisningsmateriel m. m.
274.	Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor. Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.
276.	Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal.
291.	Understöd åt folkbiblioteksväsendet.
293.	Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Understöd åt studiecirkelverksamhet. Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser. Bidrag till vissa bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar. Bidrag till verksamheten vid studiehem. Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.
297.	Statens studielån: Studielånenämnden.
309.	Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.
334.	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.
335.	Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor.

Stockholm 1947 Ivar Hægströms Boktryckeri A. B.

470827